

Çorbacı

AYLIK KÜLTÜR - EDEBİYAT DERGİSİ

YIL:1 SAYI:1

EKİM / KASIM '99

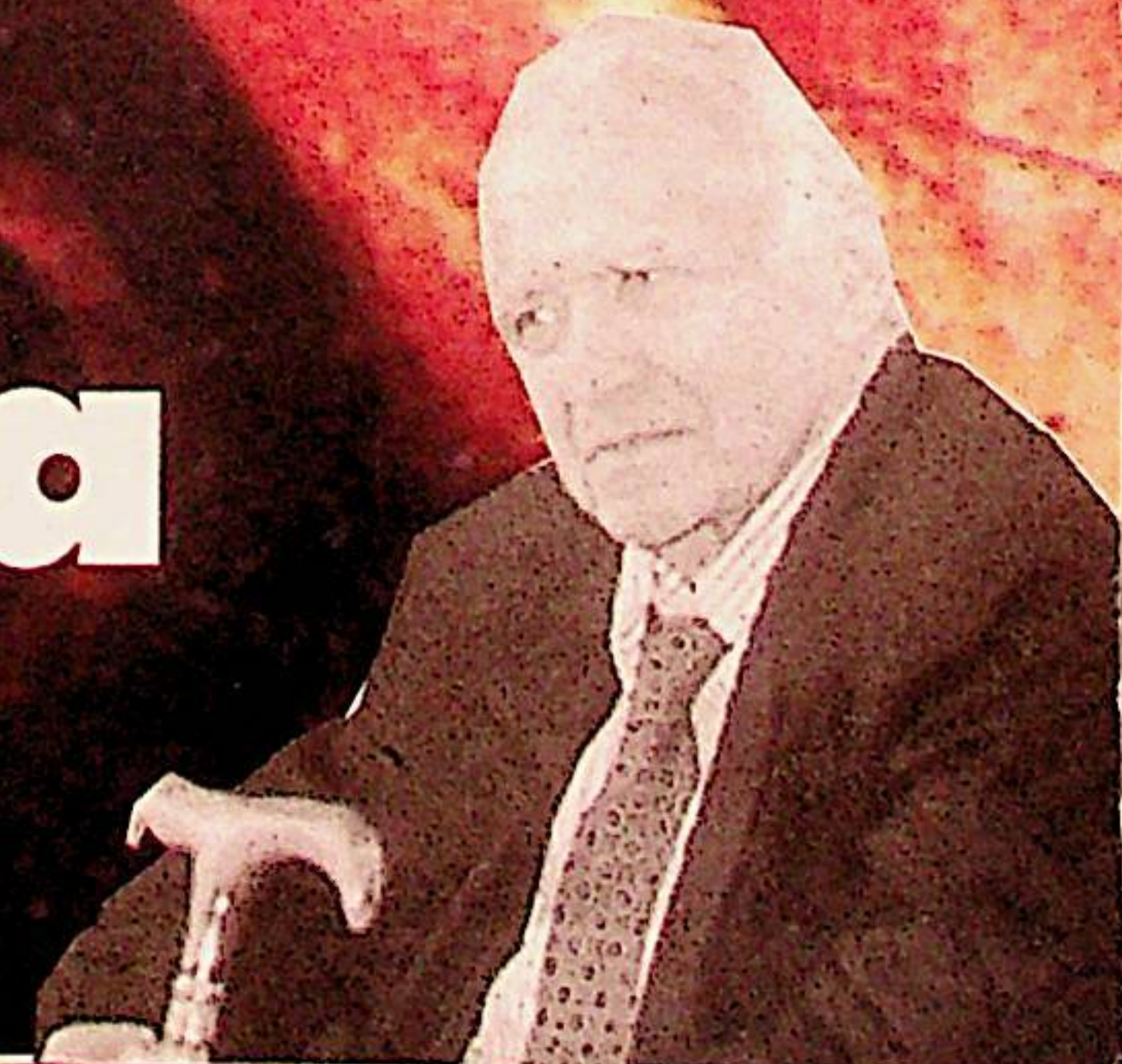
FİYATI: 500.000TL

Çok çağırdık
ama duymadınız!

Şükrü ERBAŞ
Murathan MUNGAN
Akif KURTULUŞ
Haydar ERGÜLEN

Rıfat ILGAZ:

Hayat Yalama
Oldu Artık

ÇORBA

Aylık Kültür-Edebiyat Dergisi

Yıl: 1

Sayı:1

Ekim-Kasım 1999

Sahibi:

Nurullah KAYA

Yazı İşleri Müdürü:

Selma ÖZBEK

Sanat Danışmanı:

Sevda ÖZBEK

Basın ve Halkla İlişkiler:

Hakan YAKUT

Redaksiyon:

Mustafa GÜLŞEN

Dizgi-Mizampaj:

CYBERNET BİLGİSAYAR

BASKI

ÖZEN MATBAASI

Dağıtım:

ÇORBA

Adres:

P.K. 210

21100 DİYARBAKIR

Kapak Resmi: Clemente BOTELHU

Yayımlanan yazı fotoğraf ve çizimler kaynak

gösterilmeden kullanılamaz. Gönderilen yazı-

lar yayımlansın yayımlanmasın iade edilmez.

Yayımlanan yazıların, şiirlerin, çizimlerin so-

rumluluğu sahiplerine aittir.

ÇORBADAKİLER

Sunu.....	1
Bıraksan Ağlar Giderdim.....	2
Akif KURTULUŞ	
Bahara Eve - Selma ÖZBEK.....	3
Sömürge Aksanıyla Pes Demek Zordur.....	5
Ayhan KURT	
Üzgün Metinler - Murathan MUNGAN.....	6
Sürgün Yasası - Nurullah KAYA.....	7
Seni Korumak İçin - Şükrü ERBAŞ.....	9
Kopuk Yazılar - Mustafa GAZİ.....	10
Cemilpaşa Konağı ve Hüznün İsyanı.....	11
Şeyhmus DİKEN	
Eylül - Haydar ERGÜLEN.....	15
Düşsel - Sevda ÖZBEK.....	16
Hayat Yalama Oldu Artık.....	18
Yaz Okumaları - Serdar GÜVEN.....	22
Sandıkta Derlenen.....	23
Azad Ziya EREN	
Bir Kentten Ayrılmak Nasıl Bir Şeydir.....	24
Hüseyin ELÇİ	
Yolun Sonu: Bir Dost.....	25
Umut ŞEKER	
Saklambaç - Mustafa GÜLŞEN.....	26
Yetiş Ya Edip - Ahmet ÇAKMAK.....	27
Yitik - Aynur YÜKSEK.....	27
Bir Türküdür Yaşamak.....	28
Adsız Künyeler.....	29
Hüseyin PEHLİVAN	
Neredesin? - Hakan YAKUT.....	30
Yedinci Sanat:Sinema.....	31
Sinema Günlüğü.....	32

SUNU

NEDEN ÇORBA?

Biliyoruz, her gördüğünüzde soracaksınız bize aynı soruyu. Doğrusunu söylemek gerekirse biz de aynı soruyu sorduk kendimize. Dergi daha çıkmadan bastırdığımız broşürleri bir lokantaya asmamızla başladı her şey. Çünkü müşteriler, camdaki ilanımızı görüp lokanta sahibinden çorba istediler. Demek ki, çorbalık bir durum gerçekten de var. Her şey bir kenara, hayatın kendisi zaten çorbaya döndü. Rifat Ilgaz ölmeden bir kaç dakika önce söylemişti: Hayat yalama oldu artık. Keşke bununla kalsaydı.

Edebiyat da yalama oldu. Hayır, kötü ürünler vererek iyi yerlere saldıran, kendilerini ürünleriyle değil de çıkarttıkları yaygara veya işedikleri duvarla göstermeye çalışanlardan olmaya hiç niyetimiz yok. Bu bir suskunluk mu acaba? Asla. Susmuyoruz. Bizler, yalnızca edebiyatta ürünü ön plana çıkaran, ürüne değer veren, bunun dışındaki bütün tartışma ve sıfatları reddeden bir anlayışı savunuyoruz, o kadar. Ne olduğumuzu, kim olduğumuzu biliyoruz. Şair değiliz, yazar değiliz; bizler sadece yazıyoruz. Bu da bizi rahatlatıyor. Bunun dışında, yazarlık ve şairlik adı altında gelecek her türlü rantı reddediyoruz. Bizim derdimiz iyi ürünler ortaya koymak. "Kırk şair de olursa" iyi bir ürün çıkmadığını hepimiz görüyoruz.

Edebiyatta kafa-kol ilişkilerini tanımıyoruz. Taşradayız. İyi ki de taşradayız ve bu tür ilişkilere uzağız. Abi'lerimiz, hocam'larımız, değerli'lerimiz yok. Olmayacak da. Diyarbakır'da bar olmadığı için ne kimseye ismarlayacak bir kadehimiz, ne de bir öğle yemeği'miz var. Şaşırmayın. Ne yazık ki, edebiyat bu kadar düştü. Üstelik, yazdığımız şiirlerle kimseyi tavlayamacağımızı, ya da kimseye tav olmayacağımızı da biliyoruz. Halkın önüne geçip yüksek sesle okunan bir yapıtımız olmadığı gibi, sevgilinin gözlerine bakıp onu derinden sarsacak ürünlerimiz de yok. Kendi kendimize okuyup gidiyoruz işte. Ama birilerinin daha olduğunu bilmek bile bize yeter geliyor.

Hayatın kendisi çorba oldu, dedik. Yanlışsa düzeltilsin. Umutsuz değiliz. Ama mutlu da değiliz.

Bir yerlerdeydik. Yalnızdık. Çağırdık, duymadınız. Hepimiz bir şeyler yazıyorduk. Kalem tutuyordu ellerimiz ve başka bir şeye de gelemiyorduk. Sokaklar bomboştu bizim için, konuşacak kimsemiz yoktu. Hep aynı yolu katediyorduk. Hep aynı yolu katlediyorduk. Diyarbakır kendine ve bize hasis davranmıştı. Uzun masalarda çok sıkılıyorduk. Kimseyi dinleyemiyorduk. Kimse bizi dinlemiyordu. Yalnızdık. Son büyük aşkımız bizi terk etmiş, anemimiz yalnız bırakmış, beş parasızdık. Elimiz kalem tutuyordu. Başka bir şeye de gelemiyorduk. Kavgaya edemiyorduk. Bütün kavgaları uzaktan izliyorduk ve zaman zaman sırf bunun için suçlanıyorduk. Kendi kendimizi suçluyorduk. Ama biz sizi çok çağırdık: Duymadınız.

Bu kent de sıkıyordu bizi. Diyarbakır'a büyük anlamlar yükleyenlerden olmadık hiç. Hamasi laflara karnımız toktu. Hayır, başka bir kente de anlam yüklemedik. Biz yurtsuzduk. Kendimizi göçebe sayıyorduk ve bir muhacirin kederini taşıyorduk gövdelerimiz. Yazık'tık.

Canımız çok sıkılıyordu ve bir dergi çıkardık. Ya da sıkıntıdan doğduk. Adını da Çorba koyduk. Dedik ya, tıpkı bu yazı gibi, hayatın kendisi de çorba oldu.

Biliyor musunuz, biz yine de çorbayı seviyoruz!

Günlerce didinip durduk. Yorulduk. Arkadaşlar yorulduk değil mi? Şimdi çıkıp bir çorba içelim.

Afiyet olsun!

MUTFAKTAKİLER

BIRAKSAN AĞLAR GİDERDİM

biraksan ağlar giderdim. çisil çisil
gülerek gelmiştin son gün. yoklasalar cebimi,
kabak çekirdeklerinin yanında ipil ipil
bulurlardı elektiriklerde büyüyen gözlerini.

(gözlerini nisan günlerine saklayabilseydim
bahar gömleğimindüğmesi yapardım.)

biraksan ağlar giderdim, ankara kalabalığında,
üç kişi içten içe coşkuları paylaşırdık.
dudaklarımı ısıtırım buzkesen soğuklarda
duvarlara öptüğümüz kırmızılar tanık

biraksan ağlar giderdim. karadeniz örgüsü atkın,
el ele gezerdi saçlarının kar kristalleriyle.

jiyonlu fırfırlı çocukluğundan kalan alnın
terli ikindileri bırakırdı mavi divitin eteğine.

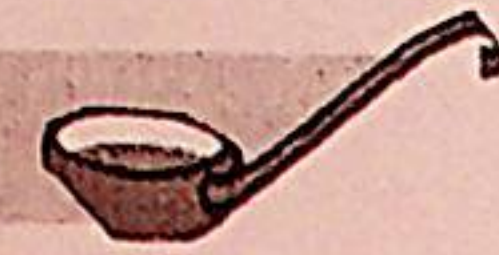
(saçlarını ışıklı yaz gecelerine götürebilseydim
kör edip yıldızları dolunaylarda tarardım.)

birak ağlayıp gideyim. sokakları denize açılan
yaşlı kasabalar kucak açar bana. epa ayakkabılı
liseli kızları şimdi şehirli oğlanlara yanan.

birak ağlayıp gideyim. çın çın öten lastiklerin
azgın otobüslerin üzgün otobüslerin yolları,
sessiz delta lara, kimsesiz tepelere götürür beni.

birak ağlayıp gideyim. iç geçirme olmasın benimkisi.

Akif KURTULUŞ

BAHARA EVE

Selma ÖZBEK

Beton ısınmaz hiç. Beton hastalık ve küf kokar. İçine ne güneş geçirir, ne dost
sesi, ne sevgi. Ben
betonu sevmem.
Birlikte uyuduğum
tavşanlarımı severim, bir
de güneşin doğuşunda,
toprağın havaya
karışan kokusunu.
Bahar evimize gidecek.
gün doğarken tarlalarda
karpuz - ekmek yiyecek.
Eve dönüşte kazlara
yem verip, otlaktan
dönen hayvanlarımızı
getirecem. Bahara
evde olacam.

FOTO: AZAD ZİVA EREN

Böyle çıkarsam; bu havada donarım...Erken davranıp Halil'in parkasını
kapayım. Torbalı kadının bir çift ayakkabı sözü vardı. Gelmedi. Unutmuştur bizi.
Bu yol üniversiteye çıkar. Hava çok soğuk. Üniversite dolmuşları artık almıyor
parasız. Çocuklar da çıkmış. Köyden tanırım hepsini. Biz hep kankardeşiz. Bizde
ihanelik yoktur. Kimse, kimsenin sattığından satmaz. Kimsenin kaldırımına ya da
müşterisine göz koymaz. Sabah birlikte yola düşeriz. Önce toptancı; sonra herkes
kendi satış yerine. Akşam da direk eve.

Bu toptancı çok kötü adam. Ali olmazsa geçen aldığımız sakızların Kârını
da alacaktı. Ali çoktan buralarda. Her şeyi bilir. Tüm kestirmeleri, toptancıları,
çöplükleri, cami ve okul önlerini. Az bir şey okuması bile vardır.

Bu günkü malzeme satın alma işini de hallettik. Şimdi herkes satış yerine.
Kaç gündür benim kaldırımı çöplükler tutuyor. Geçen dört beşi bir araya gelerek
köşeye sıkıştırıp dövmüşlerdi beni. Ali bir şeyler anlamış ki:

- "Bu gün senle geleceğim" dedi. Bir şey demedim. Aslında gelmesi çok iyi
olur. Ben de yeterdim onlara ama teker teker gelmiyor ki kalleşler. Çete kurmuşlar
diyor Ali. Hertürlü pislik onlarda. Çalıştıklarına da rastlamadım hiç. Ya çöp
karıştırırlar, ya dilenirler; o da olmadı, hırsızlık... Yine kapmışlar benim yeri. Bizi
görünce birden daha kalabalıklaştılar sanki. Hepsine bağırıp bir şeyler söyleyeni

gösterdi Ali .

- İşte, her şey onun başının altından çıkıyor." dedi. Onlara biraz daha yaklaşınca:

"Sen burda bekle" diyerek yanlarına gitti. Demin bana işaret ettiği çocukla konuşmaya başladı. İkisi de bayağı sinirli görüyordu. Ali bana bakarak konuşmasını sürdürüyordu. Biraz sonra o da bana bakarak yanındakilere birşeyler söyledi... Ali'yle ikisi ara sokağa girdiler ... Yanlarındaki çocuklardan bir kaç bana doğru geldi. İçlerinden ikisi geçen gün beni dövenlerdendi. Diğerini nereye gitti bilmiyorum. Yanıma gelenler birden etrafımı sarmışlardı bile. Hep bir ağızdan küfür edip, bir yandan da beni itip kakıp, denk geldikçe tokatlıyorlardı. Selpaklarını aldılar. Üzerime geldikçe daha çoğalıyor, daha güçleniyorlardı. Tam işim bitti derken esnaftan biri dükkândan bağırarak çıkıp onları azarlardı ... Her biri bir yana kaçıştı ... Selpaklar da yerlerde ... Ali yok. O nerede? Ara sokağa girmişti ... Burdaydı ... Ama o yok ... Beni bırakıp gider mi? Gitmez. Ali! Ali! Ali! Hah, orada biri var... O da ne yerde? Her taraf kan. Ali! yoksa Ali'yi vurdular mı? Belki yaşıyordur. Çevirip bir bakayım ... Bu Ali değil... Tanrım bu sokağa giren çocuk... Bıçak da yerde ... Sokağa birileri girdi... Hemen gideyim ... Bıçak? Onu ne yapmalı? En iyisi yanıma alayım ... Beni gördüler ... Bana doğru koşuyorlar ... Hemen sıvışmalı ... Ama nereye?

- "Hop velet, nereye kaçıyorsun?

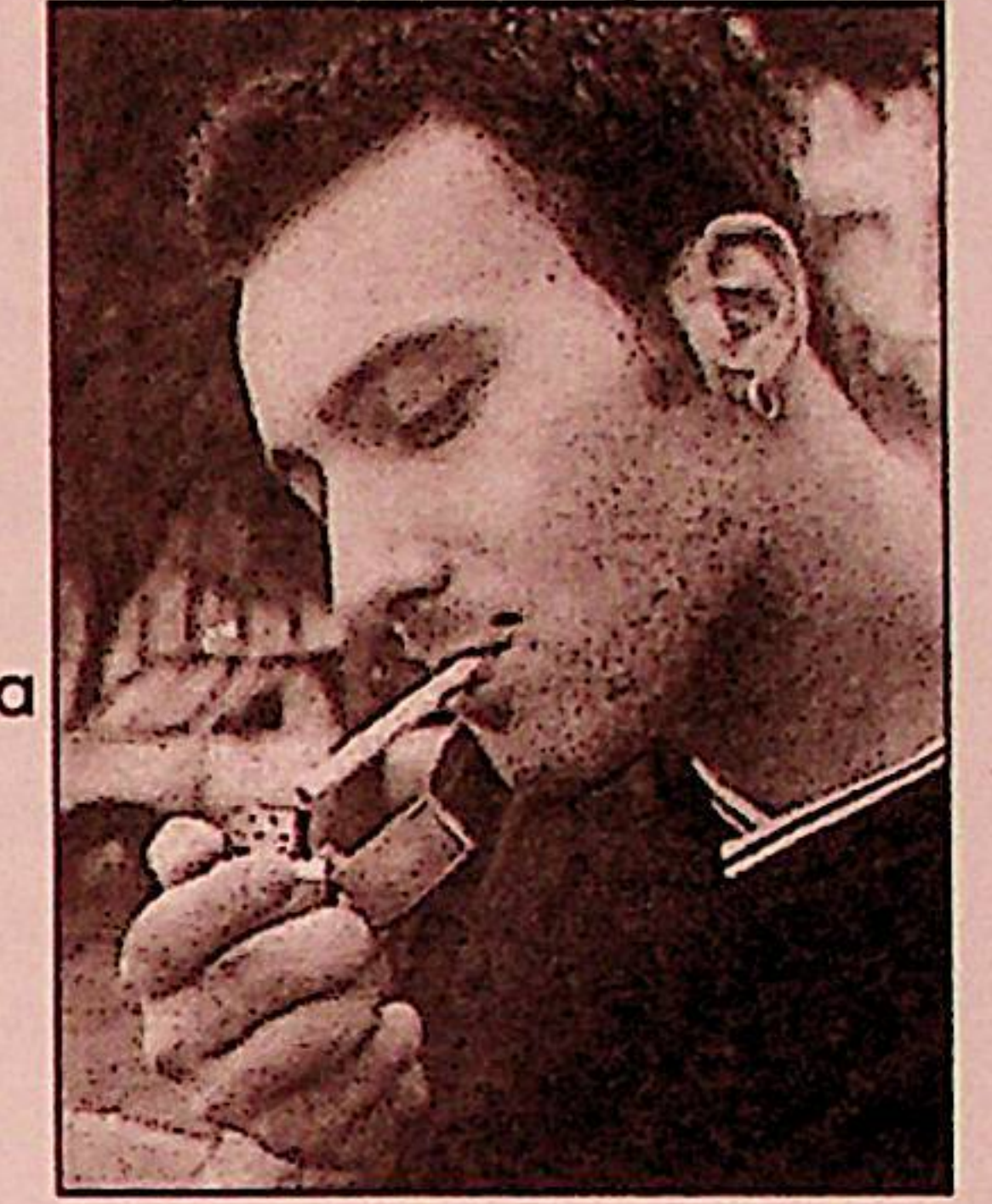
- "Bahara, eve ..."

Okur Sayfası'na

*yazılarınızı, şiirlerinizi,
karikatürlerinizi, özellikle de
görüş, öneri ve isteklerinizi
bekliyoruz.*

SÖMÜRGE AKSANIYLA PES DEMEK ZORDUR

vedalara davetiye olmalıyım artık ben, kehanetle durulan safra
müebbet kürek mahkûmu kaldım, kürek mahkûmu okyanus
dipten getirdiğim ganimet tezhip değil yosun
yosun kokuyor kerpiç ellerim, mimarlara mahçubum
temellerim çürüdü ve yetmiyor bildik hikâye
bir bıraksalardı üçüncü ölüm diyarı seferinden
temiz bir üçüncü dünya vatandaşı çıkartabilirdim
vedalara köpek olmalıyım artık ben, rüya bitmeden uyanmalıyım

bir yerde bir dünya vardır, dünya bana serhattır
gözlerimi dikip bu kadar mıydım diyemem yeryüzüne
ehli tarik çırpınırken öksemde
serdümeni kim kanatsızdır kadırgasının
kuşların dölü kimde meskun
bilmem
enginlere tuzak olmalıyım ben, sonsuzu yutan kapan

tenim ılık nefes bulamadı adada, öylece upuzun kurudu
ona ben dokundum sokuldum, ben oldum tenimin akrabası
leşimde bir panayır sonra, hainlere dağıttığım kan cümbüş
bıraksalardı oradan kanal açabilirdim akla
ılıman bir gövde çıkarırdım
bilselerdi: fiskiyeye dönüyor su, yine fiskiyeden dönüyor
bilselerdi: rahatlığa açılan kapılar sonunda suyu inkâra varır,
ve her koridorda üşüyen biri vardır, biri boğulandır
serkeşliğe teminat bulamaz tırnak kemirmekten

işgalcilere bir kurban olmalıyım artık ben, hınca bir zarf bulmalıyım
yoksa ömre durmadan baharat taşıyan gemilerle cesur ve çıplak
hayır, toy ve çıplak KARA GÖRÜNDÜ cengâverliğiyle
sömürge aksaniyle kaptan! pes demek zordur

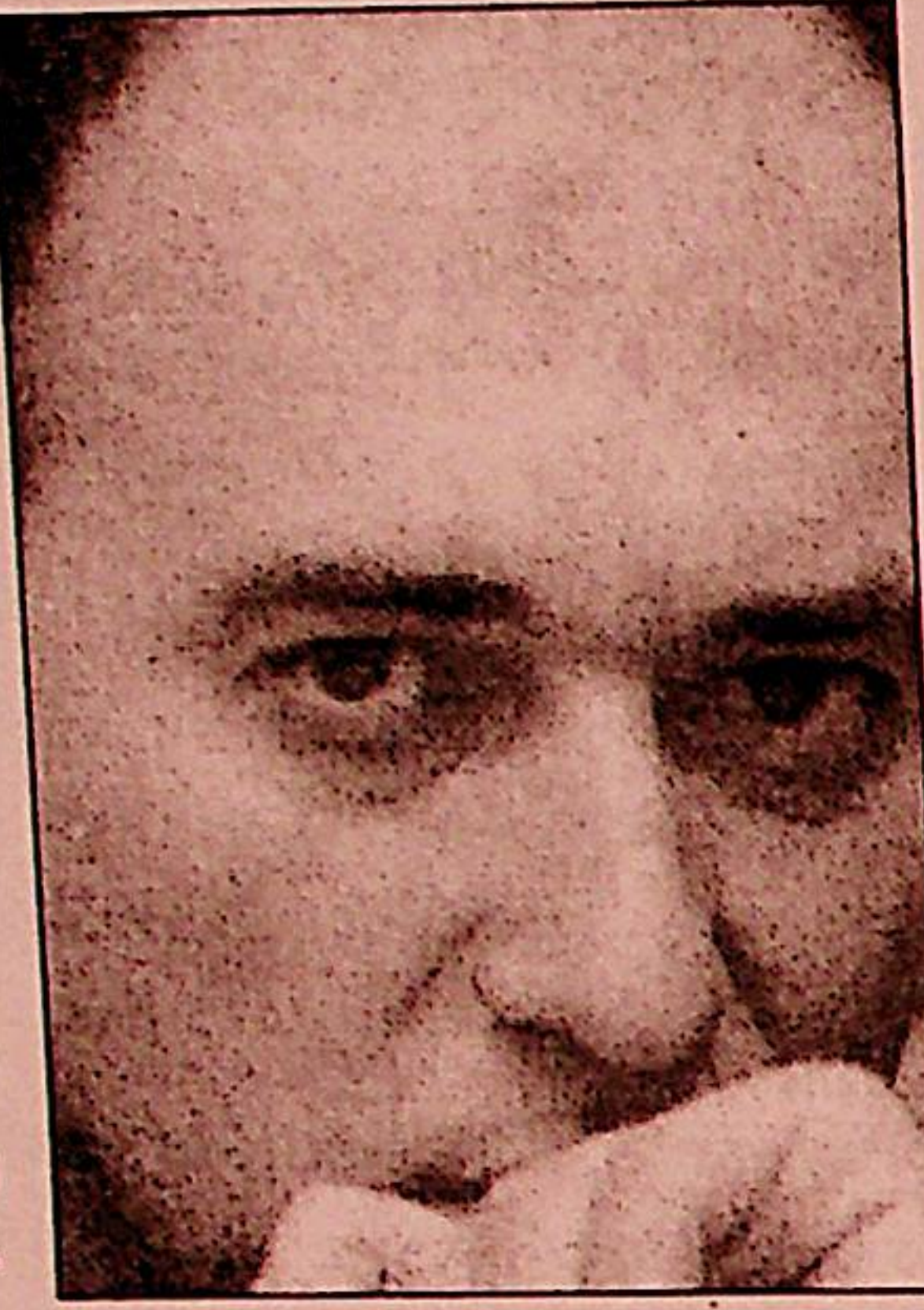
Ayhan KURT

Murathan MUNGAN

Evet, ölümler böyle bir gücüm olsun istiyorum. Bu güç, içimde bir güz gibi düğümlenmeli, beni, günbatımının üzerine kapandığı kunt bir kale gibi kendinden emin ve sessiz yapmalı. Kendimi başkalaşmış biri olarak teslim etmek istiyorum ölümün dönüşsüz kollarına. Başka biri olmayı başarmış biri olarak. Kendi surlarında kendi kalkanına gömülmüş biri olarak. Hayattayken ağzını sıkı tutamayan, bu yüzden hiçbir gizi olmamış, olamamış; kendi kendine aldığı hiçbir suskunluk ve gizlilik kararını hayata geçirememiş; insanlar karşısında, daha doğrusu kendisine gösterilen biraz şefkat ve ilgi karşısında, her seferinde yenik düşmüş, buna karşılık artan suçluluk ve minnet duyguları içinde, onlara hep birşeyler vermek istemiş, bunun en kestirme ve yüksek yolu olarak da, kendi yaşamının kapılarını sonuna kadar onlara açarak, başkalarını kendi özel dünyasının bütün odalarına sokmuş; kişisel gündeliğin en ayrıntı hurdasıyla en mahrem yürek derinliklerini aynı anda, aynı savurgan cömertlikle, başkalarının meraklarına ya da arsız gözlerine sunmuş, bu yüzden çok yara almış, çok kullanılmış, çabuk kırılmış, tüm bunlardan keyif alacak, tüm bu cınayetleri açık ya da gizli bir tür, zevke dönüştürecektir iyi bir mazoşist olamadığı için de, hep arafta kalmış, ruhu azaptan ya da pişmanlık duygularından hiçbir zaman kurtulamamış çaresiz, bedbaht ve mustarip bir şahsiyetim ben.

Ne zaman birini çok sevsem, kendimce özel şeylerimi anlatarak, kendimce gizlerimi vererek eşit olmaya çalışırım onunla. Ben, insanlarla hep kendi "aleyhime" olan bir işleyişle eşit olurum. Hiçbir zaman kendime yetişememişim, yalnızlığı

hiçbir zaman başaramayı-şım, başkaları karşısında kendimi hep küçük görüşüm-tarifi ve tedavisi olmayan bir şekilde küçük görüşüm- bulduğum her ortamda kendimi bir taşralı gibi iğreti hissetmem bundandır. Bağışlanmak istercesine, orada bulunuşumu mazur göstermek istercesine, çok konuşurum; özür dilercesine hep bir şeyler anlatırım: içimdeki bütün duyguları, kafamdaki bütün düşünceleri ve hayatımın bütün kapılarını ardına kadar açarım çevremde kim varsa... İçtenliğimin bir sayrıya dönüşüğünü, çirkin bir teşhircilik biçiminde tezahür ettiğini, giderek saldırgan bir hal aldığını, hatta bunun başkalarının gözünü korkuttuğunu çok kez fark ettim; kendi zayıflıklarına, kendi düşkünlüklerine; acıklı ve hazin hallerime tanık oldum; gerek o esnada gerek sonrasında çok utanç duyduğum durumlar yaşadım, ama yine de duramadım kendimi, her seferinde biraz daha ileri gitmekten alıkoyamadım; yola çıkmış bir oku geri döndürememek gibi dönüşsüz bir kesinlik duygusu eşliğinde, ne durumda olduğumu göre göre, neler yaptığımı bile bile, kendi mahfıma sebep olma bahasına, her seferinde sonuna kadar gittim.

Kaç insan kaçırdım çevremden, kaç insan kaçırdım böyle böyle, kaç kişiyi sonsuza dek kaybettim. Zekâm yetmiyordu kendimi durdurmaya. Durumun bilincinde olmam yetmiyordu... Elimde olmadan sürekli kendi hayatımdan birşeyler alıyor ve başkalarının hayatlarına bırakarak kaçıyordum. İçimdeki düşman benden daha güçlü.

Ve içimdeki hasar arttıkça, kendime zarar verme duygum da o oranda güçleniyor.

Şiir

SÜRGÜN YASASI

1. **gülen yüzümü topluyorum fotoğraflardan: Eksi...**
en güzel güleni ilıştırıp yakama,
karalar içinde ama alnı ak bir tören alayı gibi geçiyorum
fotoğrafların kanadığı mevsimlerden.

sizlere ömür bir şarkıyı şimdi,
bu söze yürüdüğümdür:

önce sığınaklarımız kundaklandı,
sonra en sevdiğimiz türküyü benzeterek siren seslerini
bizi bayramlara yetiştirdiler ilk yardım diye.

yaşamadığımız bir mevsim kaldı takvimlerde.

2. **telaşsız geçtik ölüm taslaklarından;**
çünkü yağmalanamayacak kadar fakirdik
nefsimiz kokuyordu aşksızlıktan.
mahcup kaldık fotoğraflarında günlerin,
albümlere alınmadı suretlerimiz.

3. **kundaklara sarıp sözlerimizi, kaçtık**
dilimizin ucuyla seviştığımız o şehirden.
hep dilimizin ucunda kaldı parolası,
ergenlik oyunlarımızın.

sonra birbirimizi vurup,
intihar süsü vermeyi düşündük cinayetlerimize.
cesetlerimizden utandık da ölümlerden vazgeçtik

birbirine vurgun iki intihardık oysa,
çoktan yazılmıştı mezar taşlarımıza katil sebebimiz,
adımıza aç parantez

sonra birbirimizi vurup,
intihar süsü vermeyi düşündük cinayetlerimize.
cesetlerimizden utandık da ölümlerden vazgeçtik

birbirine vurgun iki intihardık oysa,
çoktan yazılmıştı mezar taşlarımıza katil sebebimiz, adımıza aç parantez

Şiir

elimizde kan taşıyla poz veriyoruz objektiflere,

hiç birini sınımadan:

4. yeni fotoğraflar çektiirmek için sığındığımız,
kapısından ceplerimizi boşaltarak geçtiğimiz bu şehirde
elimizde kan taşıyla poz veriyoruz objektiflere,
hiç birini sınımadan:

-çek abi, yüzümü merceklerine sebil sunuyorum!

göç mevsimi geliyor kuşların.

bir zaman bir zaman geçiyor
sonra

göç mevsimi geliyor kuşların.
torunlarının mürüvetini görebilecek kadar çok yaşıyor çocuklar.

bütün sigaralarını

dudaklarına basıp da söndürüyorum,
haddini bildirmek için küfürlerime.

dudakların öpücüklerle yangınlara boyanıyor,
canımdan sözlerimi ayıklayabilmek üzere
vardiyalara kalıyorum pişman paydoslardan

vardiyalara kalıyorum pişman paydoslardan
anneme sarılır gibi sığınıp pervazlara
medet umuyorum türkülerden.

anneme sarılır gibi sığınıp pervazlara

medet umuyorum türkülerden.

5. bela okunuyor vesikalıklarına,
lanetleniyorum, töremi çiğnediğim için.

artık bir bağlama konçertosu bile çalsa radyoda
kâr etmeyecek aşiret yasasına

lanetleniyorum, töremi çiğnediğim için.

nerenin adıyla, oradayım;
gurbet bana hasım,
ben gurbete belayım!

artık bir bağlama konçertosu bile çalsa radyoda

kâr etmeyecek aşiret yasasına

Nurullah KAYA

nerenin adıyla, oradayım;

gurbet bana hasım,

ben gurbete belayım!

Öykü

SENİ KORUMAK İÇİN

Seni hiç bir dünya telaşına değişme-
dim ben. Evlerin ve kalabalığın ağır-
lığını sana üstün tutmadım. Yoksullu-
ğun acısından hafif bilmedim acını. Yeni-
len herkesin boğuntusuydu kaybolduğum
uzaklık, yüzün her bulutlandığında. Nere-
ye gidersem gideyim seni yürürdüm hep.
Sevincini bir barış, bir bayram sabahı gi-
bi taşıdım içimde. Sesine güvendim, göz-
lerine en çok yakışan o sürekli yaz ikindi-
sine. Gökkuşağının altından geçen çocuk-
ların şımarıklığıydı, kaküllerini her arala-
dığım da gövdemdeki ürperti. Ağzımdaki
meneviş sendin insanlara şiirler okurken.
Bütün öksüzlerin kederiyle baktım yüzüne
ne zaman geleceği düşündüysem. Bir hak-
sızlığı haykıran herkese senin soluğunu
verdim. Bütün hapislerin penceresi yaptım
seni. Sonra tuttum kenar mahallelerin yal-
nızlığını gösterdim, bir özür, bir bağışlan-
ma umuduyla. Kirpiklerinin ömrüme açtığı
yolda yaptım bütün kavgalarımı. Söze
inandım, gövdeni ondan çok. Dönüp dö-
nüp sana geldikçe anladım özgürlüğün
aşk olduğunu. Alışkanlıklara yenilmedim
ben; seni bir alışkanlığa dönüştürmek iste-
medim yalnızca.

Çocuklar dünya karşısında yenik
büyüyordu. Babalarından başka doğru
bilmeden yaşlanıyordu erkekler. Çarşılar
evleri çoktan teslim almıştı. Kızlar, şarkısı-
nı kimseye söyleyemiyordu. Sokaklardan
esen güneş değil, geri çekilme duygusuy-
du. Annelerin sütünde ışık yoktu. Kaba
adamların kalın sesi örtmüştü ülkeyi. Gü-
zellik, insanların gelecek düşlerinden çok-
tan çıkmıştı. Kimsenin ortak türküsü yoktu
ve kimse türküsünü bir başına söyleyemi-
yordu. Bir yere gitmeden, gelecek birisini
bekliyordu herkes. Koro halinde susulu-
yordu ve yalnızca yüksek sesle konuşanla-
ra inanır olmuştu insanlar. İncelik yalnızlı-
ğa dönüşe dönüş bitmişti. Şiddetin coğ-

rafyasında elbette gökyüzü bir lükstü ve
ancak yağmur yağınca anımsanıyordu.
Gittiğin en büyük uzaklık evinden işi olan-
lara, ne aşk, ne özgürlük, ne barış anlatı-
labilirdi. Seni korumak için karşı durdum
tüm bunlara. Dünyayı senden geçirerek
sevdim. Geri çekilmem yakışmazdı seni
sevmem.

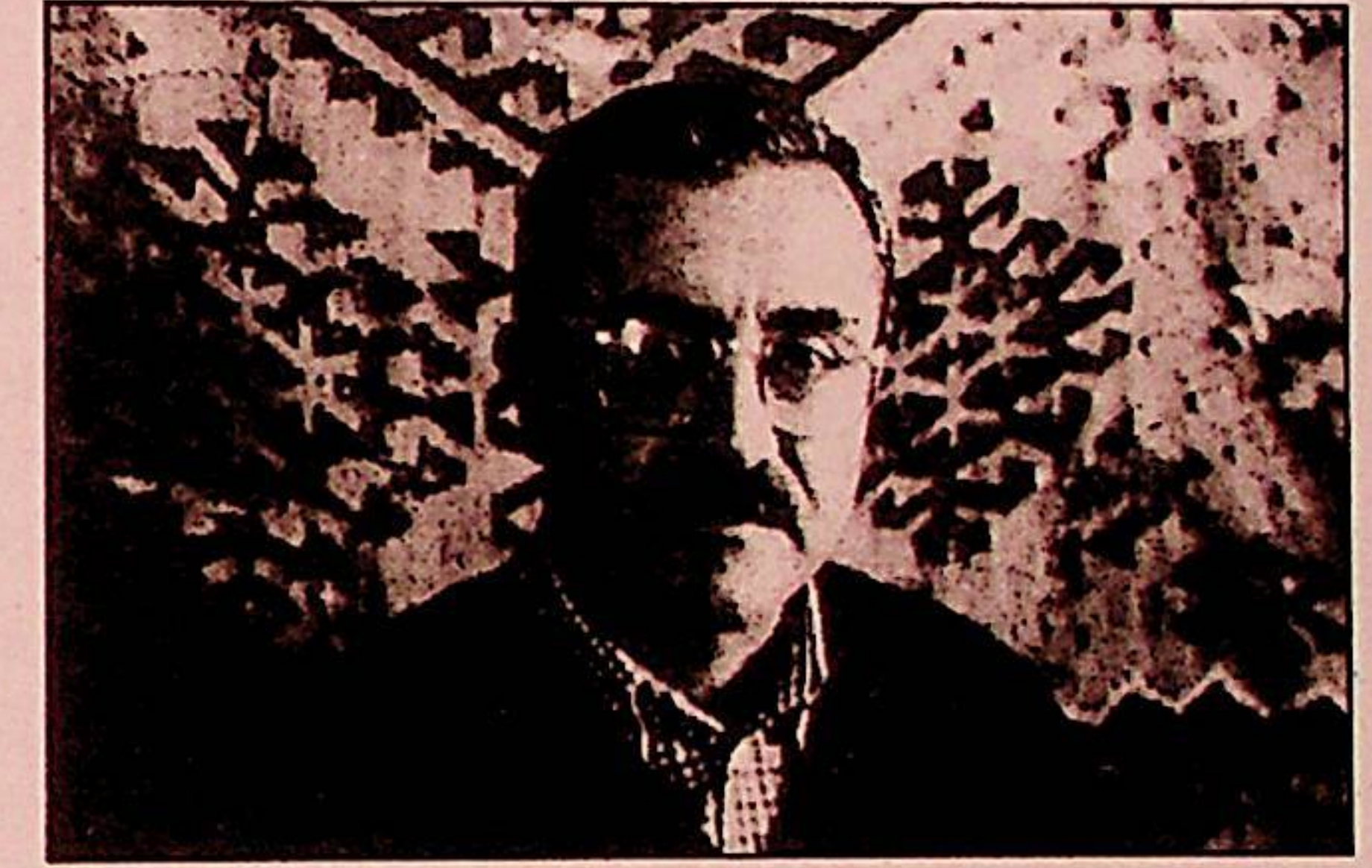

Foto: Hüseyin Elçi

Günlerdir yoksun. Öfkemi bile öz-
ledim. Nasıl bir uzaklıktan geleceksin, bi-
lemiyorum. Ayrılıktan medet umar oldum.
Kuşlarının işaret ettiği yerde duracağım.
Kararan gümüşler gibi duracağım. Bir ül-
kenin acılarına tutunarak özür dileyeye-
ğim. Işıklı bir koranak arayacağım sesinin
kıvrımlarında. "Gelmen iyiliktir" diyece-
ğim. Yüreğimden başka yanıtlım olmayaca-
k. Bir sorudan bir soruya vuracağım
seni yine. Dünyanın bütün yağmurları
yağacak iki söz arasında. Ellerimi geçmişe
mi, geleceğe mi koyacağımı şaşıracağım.
Küller altındaki köz için bir yudum soluk
isteyeceğim. "Aşk iki kişiliktir" sözünü
düşüneceğim uzun uzun. Kalkıp pen-
cereden hayata bakacağım. Alnından öp-
tüğüm yerde ülkemsin, ağzından öptüğüm
yerde kadını diyeyeceğim. Bir gülüşünle
çıkıp caddeleri dolduracağım.

Ömrümden öteye taşıdığım
çocuk... Ya sen bu ülkede doğmasaydın,
ya ben aşkı herkes gibi bilmeseydim.

Şükrü ERBAŞ

KOPUK YAZILAR

MUSTAFA GAZİ

Çayımı daha yudumlamaya başlamıştım ki, sigaramdan çıkan kıvrımlı dumanı takıldı usum. Usumun dumanlanacağını savunan bilgisiyarımın acı acı gülümseyişine aldirmek gelmedi içimden. Ama kartuşsuz yazıcının bende yaratmak istediği isteri alanına ruhsat vermemek için sarmal yöntemiyle bir savaşıma girişmem gerektiğinde karar kılmanın doğru olacağını ayağımdaki nasır da onayladı. Hakim olmalıyım klavyeye, yoksa erk merkezimin laşkalaşma eğilimine girmesine çanak tutmuş olurum. Ama sahiden de laşka - vaka bir erk merkezine sahip olmamı isteyen şu top suratlı virüsü şutlamak için spor eğitim merkezine mi yazdırsam kendimi diye düşünüyorum da... Hayır, hayır onu beynimle çiftleştirsem daha iyi olur galiba Çünkü o karşı cinsten ve üstelik de er - obur.

Nasılın'a verdiğim yanıtı beğenmeyince, aptallığıma lahmacun yedirmeye gidiyorum diyerek hızla uzaklaştı yanımdan. Kötü olduğuma inandırabilseydim, seyyar satıcılık yapan babasının arkadan itmeli arabasını önden çekmeli bir arabayla değiştirip çağ atladığına inandırmaya çalışacaktı beni. Bazen aptallığına dondurma yedirdiği de olurdu. İşte o zaman, dondurmanın etkisiyle donmuş olan aptallığının bana daha sempatik geldiğini keşfettim. Ama sürekli dondurma yedirmenin ne kadar masraflı olduğunu düşünerek; aptallığının sürekli sempatikleşmesi için dondurmacı olması gerektiğini kuruyorum kafamda. Aldığı piyango biletiyle yüklü bir para vurunca, aptallığına ortak kılmak için bundan sonra alacağı bütün piyango biletlerine beni ortak edeceğini ifade etti. Oysa beni ortak ederse, var olan şansının şansızlığa do-

nüşeceğini biliyordu Onu bu düşüncesinden döndürmek için önce aptallığını pozitifte ettim sonra da ona pohpoh dağarcığımdaki en güzel sözcükleri armağan ederek dondurmacılık yapmasını sağladım.

Onun civatasının laşkalaşmış olduğunu bizzat Clara'nın kendisi söylemişti bana. Ama Abracham'ın, Clara'nın çatak beynini sulandırılmış klor işlemine tabi tutmak için yanıp tutuştuğuna tanık olduğunda, suratımda küçük dilime benzer lekeler olmuştu. Abracham'ın uluslararası bir klor uzmanı olduğuna bir türlü inanasım gelmiyor. Suratımdaki alerjik vakanın sorumlusu olan Abracham'ı ilk gördüğümde sığırtmaç olduğunu tahmin etmiştim. İstisnalar hariç, tahminimde yanıldığımı şimdiye dek görölmemişti. Ama niçin tahminimde yanıldığımı araştırdığımda; yanılmama neden olan şeyin klorsuz şehir şebeke suyu olduğunu gördüm? Saksıdaki açelyamın klorofil sorunu olduğunu da nereden çıkardın, hem sen çiçek uzmanı değilsin ki! Biçiminde karşılık vermişti. Bunu bana Abracham'ın söylediğini kendisine anlattığımda, gövdenin üzerindeki saksının bir sorunu var, onu Abracham'a tamir ettirsene! diyerek terziye, kloşunun provasına gitti.

Bitkileşim sürecine yapışmış olan odamdaki sineklerin neden yeşil renge büründüklerini merak etmesem, açelyamın klorofil sorununu Abracham'ın bilmesi olanaksızlaşacaktı. Sineklere günde üç öğün klor yedirerek açelyamın klorofil sorununu halleden Abracham'ı artık sığırtmaç hayal ettiğimde, Abracham'ın civatasının neden laşkalaşmış olduğunu da çözmüş oldum

ŞEHİR YAZILARI

CEMİLPAŞA KONAĞI VE HÜZNÜN İSYANI

"Gidişin kendisinden artakalan her şey, herkes burada"
Bejan MATUR

Diyarbakır suriçinin kesin olarak ne zaman kurulduğu bilinmemekle beraber, suriçi kent dokusunun göstergesi evlerin geçmişinin milattan önce üçbin yıl öncesine, yani bugünden beşbin yıl ötesine dayandığı bilinmektedir.

17. Yüzyıl gezgini Evliya Çelebi ünlü seyahatnamesinde; gezdiği ve gördüğü yerler arasında en güzel evlere sahip bir belde olarak Diyarbakır'ı tasvir etmektedir.

Tümüyle üzerinde konumlandığı coğrafyanın doğallığına uygun yapı malzemelerinden varlık bulmuş ve kendisini çağlar boyu yaşatmış evlerdir, Diyarbakır evleri. İklimi ve kenti çepeçevre kuşatan surlarıyla birlikte kaynağını yakınındaki sönmüş yanardağ. Karacadağ'ın püskürttüğü bazalt taşların usta ellerce şekillendirdiği taşlar, bu evlerin ortaya çıkmasında etkili olmuştur.

Bir dönemin sosyo-ekonomik yaşam biçimini en iyi şekilde yansıtan Diyarbakır evlerine, yerel mimarinin tüm özelliklerini bünyesinde taşıyan "büyük ev", Cemil Paşa Konağı güzel bir örnektir.

Taşları öpülmeden girilmeyen avluya Gitmek üzere

yola koyulduğumuzda, Mardinkapı' daki surların bir bölümünün karşısındaki Ali Paşa mahallesine girmek gerekir. Mahallenin en önemli sakini Cemil Paşa Konağıdır. Bulmakta gecikmek söz konusu olamaz. Şimdiki adı kendisiyle çelişik, "Köylü Sokak" olsa da, kenti ve kentliliği konağa isim sahipliği yapan Cemil paşalara sormak gerekir.

Diyarbakır mimarisi üzerine geniş çalışmaları olan Metin SÖZEN hocanın ifadesiyle "üç tarafı sokakla çevrili ve Abdulhamit' in sarayından daha görkemli, ikibin metre kare alan üzerine kurulu" bir başka konak zaten yok çevrede.

Diyarbakır'ın diğer büyük evleri gibi Cemil Paşa Konağı da haremlik ve selamlık olarak iki bölümden oluşmakta. Selamlıktaki ka-

pidan girmeden önce yağmurlu veya güneşli günlerde kapıda bekleyenleri korumak için yapılmış örtmeyi taşıyan konsollardan birinin üzerinde hicri 1305-1306 (1887-1888) tarihleri görülmektedir.

Ahşap kapının üzerindeki, Ermeni Dikran'ın el becerisi örneği "Şakşako"yu çalmanıza gerek yok. Konak bütün engin gönlüyle kapısını aralamıştır, çalmadan girin içeriye. Konağın yapılış dönemi ve tarihini sorguladığımızda, ailenin büyüğü Cemil Paşa'nın 23 yıl Yemen'de valilik, daha sonra da Siirt'te mutasarrıflık yaptığını öğreniyoruz. Cemil Paşa'nın Yemen'deki valiliği sırasında yedi eski ve küçük Diyarbakır evini satın alıp yıktırdığını, onların yerine tümüyle ailenin büyüklüğüne ve gereksinimine uygun bu konağı yaptırdığı söylenmektedir. Cemil Paşa'nın 1902 yılında vefatına kadar bu konakta yaşadığı da eklenen bilgilerdendir.

"Ben Diyarbakırlıyım. Cemil Paşazade Kasım Beyin oğluyum. Doğum tarihim 1891'dir. Ben yirmibir yaşına gelinceye kadar Cemil Paşa Konağı denilen bir saray, bir şato, belki de bir kışla görünümünde olan muazzam bir konakta yaşadım. Bu muazzam konağın içerisinde yirmiden fazla hanım, yirmi kadar hizmetçi ve işçi, otuzdan fazla çocuk vardı. Selamlık bölümünde de yirmiden fazla hizmetçi vardı. Kahveci, oda hizmetçileri, sofracı hizmetçileri, çıraklar bulunmaktaydı." diyor, Ekrem Cemil Paşa.

Selamlık bölümünün. biri sözünü ettiğimiz sokaktan, diğeri de haremlik bölümünden olmak üzere iki girişi bulunmaktadır. Selamlığın sokak kapısından girişin tam karşısında iki yandaki odaların hizasından oldukça dışa taşkın, önden iki kemerle avluya açılan, ortasında havuzu olan eyvan bulunmaktadır. Selamlığın avlusunda biraz yürürseniz, eyvanın avluya açılan bu iki kemerine paralel uzanan yarım ay şeklinde, bindirme tekniği ile, harç ve sıva kullanılmadan yapılmış görkemli bir

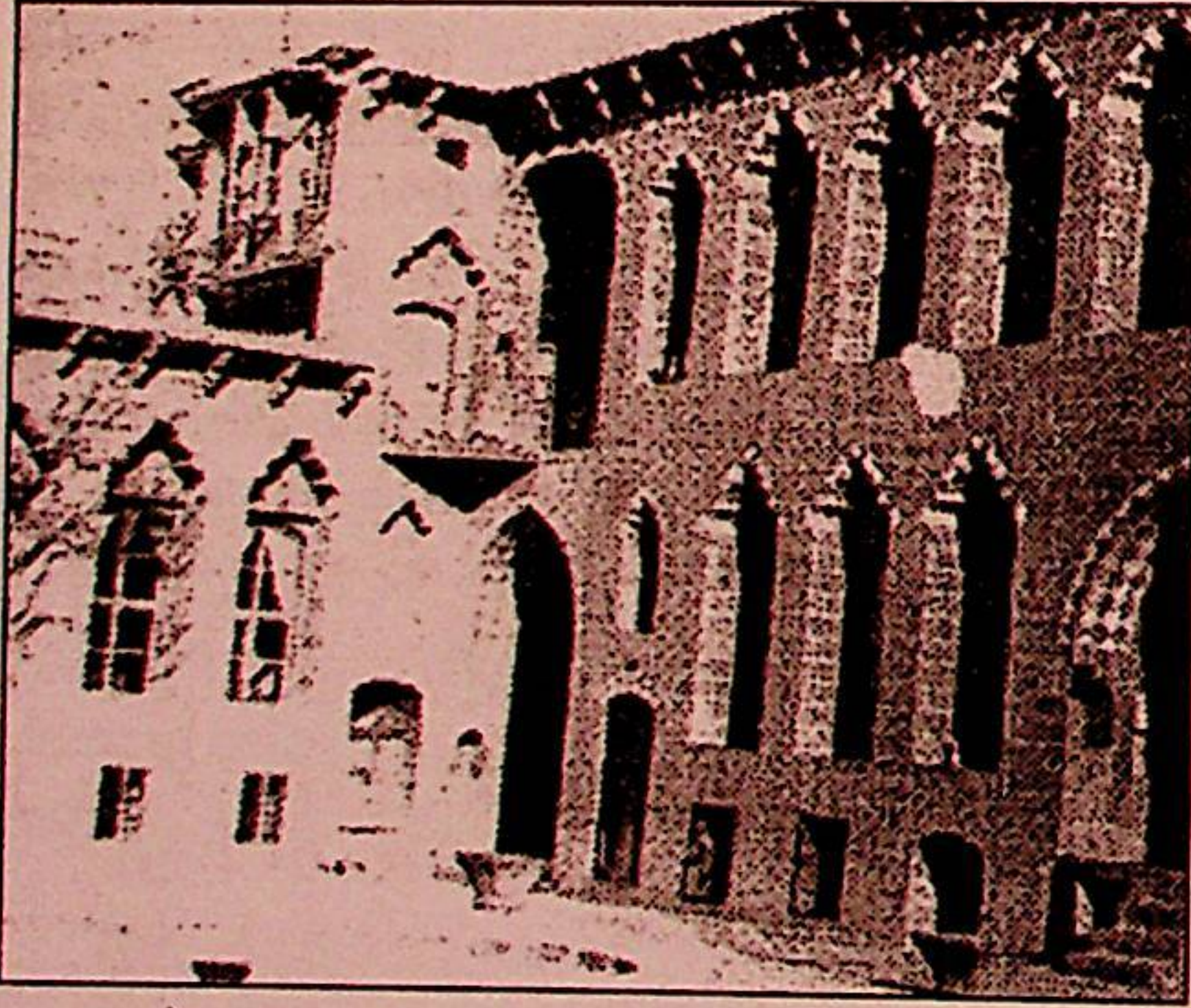
ŞEHİR YAZILARI

başka kemer karşılar sizi. Bu kemer tek başına Diyarbakır mimarisinin gelişkinliğinin simgesi gibidir.

Selamlıkla birlikte bitişindeki haremliğin avlusunda, Ekrem Cemil Paşa'nın anlatımıyla; "çiçek bahçesinde akasya, leylak gibi süs ağaçlarından başka, kırk-elli kadar elma, armut, kayısı, şeftali ve dut türünden meyva ağaçlarını" boşuna aramaya kalkmayın.

Bitki adına size selam veren, görkemli kemerin güney bölümünün üzerine oturtulduğu duvarın dibinden kendiliğinden bitme yabani incir ağacıdır. Ailenin yürekli damarını bugünlere taşıyan Felat Cemiloğlu'nun ironik espirisidir asıl düşündüren: "Sanki birileri ocağımıza incir dikmek, kökümüzü kazımak amacıyla bu yabani incir ağacını, hem de selamlık bölümünün en güzel yerine, önemli sohbetlerin yapıldığı, Cemil Paşa'nın temburwanları ve dengbejleri dinlediği havuzun kenarına dikmiş."

Konağı gezerken, o günlerin Diyarbakır'ındaki konak konukseverliğini de insan düşlemeden edemiyor. 1900'lü yılların başın-

da Diyarbakır'da han denilen kervansaraylardan başka konukları barındıracak, dinlenmelerini sağlayacak otel veya benzeri yerler bulunmazdı. Bu nedenle; dışarıdan, özellikle de İstanbul'dan gelen memurları "aziz misafirla- n", saygın konaklarda ağırlamak hükümet tarafından kabul edilen usuldendi.

Ve bu konakların tümünün olduğu gibi Cemil Paşa Konağı'nın da en zevkli yeri, derin sohbetlerin yapıldığı konağın kahve ocağıydı.

Anlatılan dönemde çocukların en çok ilgi duyduğu mekân, büyükler tarafından sürekli kovalansalar da bu kahve ocaklarıydı. Çocuklar sonraki gelişmelerinde çok önemli izler bırakacak bu kahve ocaklarındaki hoş sohbetleri dinlerken, "selamlığın Türkçe bilmeyen erkek hizmetçilerinden öğrendikleri zarif Kürtçelerini" de geliştirirlerdi.

"İki amcazade. İki dost, iki arkadaş, iki kader arkadaşı. İki yaşam, bir alinyazı. Kadri ve Ekrem Cemil Paşa. Diyarbakır'da köşk ve karsılarda geçen rahat çocukluktan, kadim bir aileden gelmeleri ve ölçülemez zenginlikleri. Kimlikleri, Kürtlükle tanışmaları, kimliklerinin haysiyet ve şerefi. Ortak bir kaderin nişanı gibi." İşte bir konağın, konak konukları ile sahiplerinin ve kahve ocaklarındaki sohbet dinleyiciliklerinin sonrasındır, söze konu olan.

Selamlık bölümünün yıkıntıları arasında dolaşırken Ekrem Cemil Paşa'nın yazdıkları film şeridi gibi düştüğü gerçeğe taşınmada bas- kın çıkıyor.

"Yıl 1916. Çanakkale kumandanı İzzet Paşa ve erkânı harbiye reisi İsmet bey (İnönü) Diyarbakır'da Cemil Paşa Konağına misafir olmuştu. Bu paşalara hizmette ben görevlendirilmiştim. Cepheden davet edilen Mustafa Kemal de misafirlere katıldı. İzzet paşa, Mustafa Kemal Paşa, İsmet Bey, iki Alman müşavir, dört-beş yaver bizde konakta misafir kaldılar."

Anlatılır ki, Mustafa Kemal' in Cemil Paşalara bu konukluğu yeni ve daha canlı ilişkileri doğurur. Mustafa Kemal' in Diyarbakır' e tayin edilerek ikinci Ordu Komutanlığına getirilmesi, Ekrem Cemil Paşa'nın önce şifre zabıtlığına, daha sonra da karargâh kumandan yardımcılığına atanmasını beraberinde getirmiştir.

Ayrıca o tarihlerdeki Diyarbakır Müdafayı Milliye Cemiyeti'nin başkanı, seksen yaşındaki kurusofu Cemil Paşazade Mustafa Bey ile Mustafa Kemal arasındaki dostluğun bu konak konukluğunda başladığı da söylenir. Diyarbakır'ın büyük çoğunluğunu etrafında toplayan ve Mustafa Kemal'in gerçek mehdi olduğuna iman eden ve de "Mustafa Kemal' in emrine itaat cenneti kazanmaktır" diyen Ce-

ŞEHİR YAZILARI

mil Paşazade Mustafa Bey'e "hürmetle ellerinizden öperim efendim" ifadesiyle biten mektupları bizzat Mustafa Kemal'in yazdığı da söylenir.

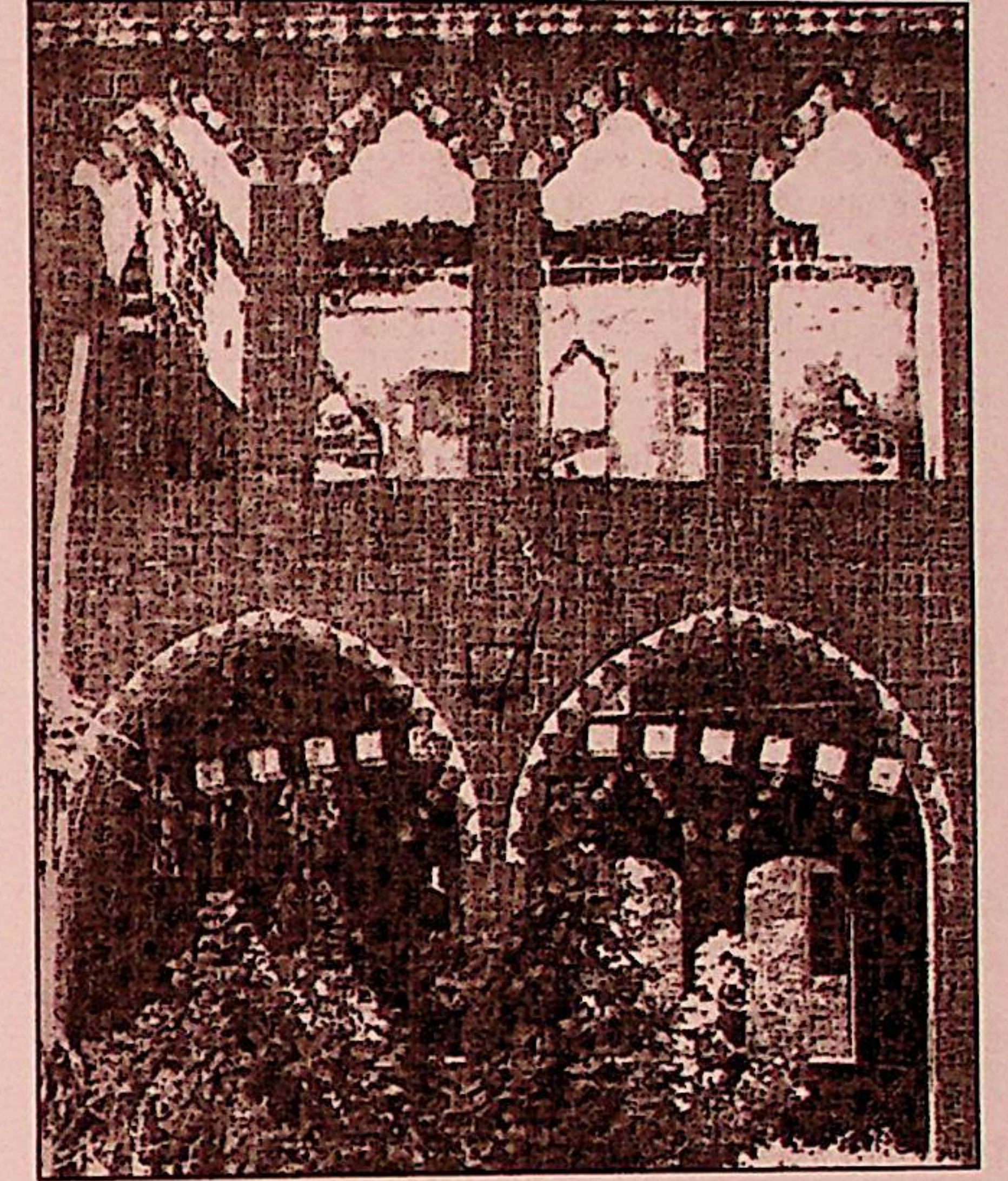
1920'lerden sonra kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin uygulamaları Kürtleri ayrı bir tavır alışı yöneltip; Ekrem Cemil Paşa'nın yorumuyla, Türk Mustafa Kemal Paşa ile Kürt Mustafa Cemil paşazade'nin yollarını ayırsa da Cemil Paşa Konağı'nın macerası sürmektedir.

1918 ile 1925 yılları arasındaki dönemi Diyarbakır'da yoğun olarak toplumsal sorunlara çözüm üretmek amacıyla örgütlenmeler ve çabalar içinde geçirir Cemil paşazadeler. Hatta Diyarbakır'deki Kildani Patrikhanesi'nin ilgisiyle bir de matbaa kurarlar. Gazî (Çağrı) adını verdikleri gazetelerindeki yazıların yazıldığı mekân, Cemil Paşa Konağı'nın selamlık bölümüdür.

Ve bu dönemlerde artık Diyarbakır'ın büyük aileleri mahallelerini de seçmeye başlamışlardır. Cemil paşazadelerin konakları Ali Paşa Mahallesi'nde olduğundan onları destekleyen diğer aileler de aynı muhite yönelmişlerdir. İttihat ve terakki benzeri örgütlenmeler içinde yer alan Pirinççizadeler ve diğerleri de Ulucami çevresinde yerleşmişlerdir. İttihat ve Terakkici Pirinççizadelerin de daha sonraki ünlülerinden birini, anmadan geçmek olmaz: Cahit Sıtkı Tarancı, şair ve idareci. İşte Diyarbakır'da tarihsel kökleri eskiye dayanan ailesel karşı duruş ve yerleşim tercihlerinin öyküsü de bu olsa gerek.

Zaman hızla yürümektedir. Ve 1925 Şeyh Sait isyanından sonra sürgüne ilk gönderilenlerin Cemil paşazadeler olduğu ailenin yazılı kaynaklarından aktarılanlardır. Şeyh Sait isyanına tarih bilginimizin gösterdikleri kadarıyla aile katılmasa da; 1925 ile 1929 yılları arası, Cemil paşazadeler açısından sürgün ve hapisleme geçmiştir. Sürgünde ve hapisteye, konaktan uzakta yaşam, aile için dile düşen sözdür, bu demde.

**Doğduğumuzda
Bizim için yaptırdığı sandıklara
Gümüş aynalar
Lacivert taşlar
Ve Halep'ten kaçak gelen kumaşlar**

**Dolduran annemiz
Bir zaman sonra
Bizi koyup o sandıklara
Yol**

**Rüzgâr
Ve konakları fısıldayacaktı kulağımıza.**

Selamlığın yıkıntıları tarihin derinliklerine götüre de, taşlar usta birer çirokbeji (Masal anlatıcı) oluyor. Evin erkeklerini selamlıkta bir araya toplayan "mabeyn" odasının yeri şimdilerde tartışma konusudur. Haremlik bölümüne kendi asıl kapısından, sokaktaki kapıdan giriyoruz. Fakat merak bu ya, biraz önce gezdiğimiz selamlığa açılan ara kapıya da dokunmadan edemiyoruz.

Haremlik kapısından girişin ardından, genişçe bir avlu veya Diyarbakırlice "havş" karşılıyor girenleri. Avlunun ortasında, uygun büyüklükte, siyah ve dişi bazalt taşlardan yapılmış bir havuz ile yakınında bir dut ağacı. İki katlı haremlik bölümündeki yapılar kısmen daha sağlam kalmış. 1936'da yaşanan ikinci sürgünün dönüşünden sonra ailenin "emektar"larına hem konağa sahip çıkma, hem de barınmak amaçlı sakinliğinin, haremliğin korunmasında etkili olduğu düşünülmekte.

Cemil Paşa ailesinin ondokuzuncu yüzyıldan, yirminci yüzyıla hükmeden aile fertleri 1936'da ikinci toplu sürgünlerini yaşamadan

ŞEHİR YAZILARI

önce konak artık ilkokuldur. Hem de ne ilkokul! İsmet Paşa ilkokulu. Yirmi yıl öncesinde, 1916'da erkânı harbiye reisi binbaşı İsmet (İnönü) Bey konakta konuk olmuştur ya! Ve de zat-ı muhterem tek partili dönemin ikinci adamıdır ya. Şifre buyurulmuştur, ismi konulacaktır, konaktan bozma ilkokula.

Ve 1936 sürgününe gitmeden bir önceki yıl, ilkokul birinci sınıfı, Cemil Paşa Konağı'ndan bozma İsmet Paşa ilkokulu'nun haremlik girişinin sağından merdivenle çıkılan ikinci katındaki "şahniş"li odasında okuyacaktır, Felat CEMİLOĞLU.

1936'da sürgüne gidiş beklenmedik ve apar topar bir gidiştir. Evin hizmetçileri ile birlikte sürgünlüğün hüznüdür, bu kez Cemil Paşa'ları kucaklayan. Öyle bir sürgün ki tüm Anadolu'yu kucaklar. Cemil Paşazadeler, Denizli, Kırklareli, Kastamonu, Edirne, Sinop, Giresun ve Ordu'ya. Onlardan kız alan damatları da Konya ve Samsun'a sürgün. Dardardağın ve param parça bir sürgünlük.

İlkokul birinci sınıfı konağında okuyan Felat Cemil Paşazadeye ve ailesine düşen de Karadeniz'in Ordu ilidir. Emre ferman, Ordu'dur! "Kürt bey"leri gelmiştir, Ordu'ya, hem de hizmetçileri Sacide ile birlikte. Ordu türküsündeki "Vermem seni ellere / Ordu üstüne kalksa" sözleriyle konaklarını düşleseler de ayrılık bu kez uzun sürecektir.

Ve bu kez sürgünde düşlenen, düşten güzel konaktır, sürgün konukları için.

*Ayrılmadan daha
Toplaşır gölgesine annemizin
Fısıldaşırız aramızda
Tanrım n'olur bağışla
Evimizi bağışla tanrım n'olur
Dokunma sofamıza.
Orada gülebiliyoruz ancak
Orada adam akıllı susuyoruz
Orada ağızımız bizim oluyor.
Dokunmasak da*

Ve 1947'de sürgünden döndüklerinde Cemil paşazadeler artık Cemiloğlu'dur. Cemil Paşalar Konağı, sekiz yerden sürgün dönüşünü yaşayan Cemiloğlu'lara bölüştürülmüştür.

Aileye geri verilen konakta Felat Cemiloğlu ile ailesine düşen oda, ilkokul birinci sınıfı oku-

duğu haremlik girişinin üzerindeki sokağa bakan Şahniş'li odadır. Bu kez sürekli kalmak için yerleştiği odanın ilk gecelerinde kısık sesle söyledikleridir bu günlere kalan:

Geldiğimizde rüzgar dolu ilk konağa

Günlerce uyudum

Kilimler ve bakırlar arasında

Rüzgarı sevebilirdim

Kapılar ve pencereler olmasa

Sonrasında da, konağın bu odasının anlamı çok fazla. Felat Cemiloğlu bu oda da evlenir. İlk çocuğu Haluk Hoşman Cemiloğlu bu odada doğar. Ve Şahnişli oda dile gelir, der ki;

"Zamanı değil mi artık

Açılın bu pencere

Yağsın gökyüzü oradan

.....

Gelirsen benim evime ey sevgilim

bir lamba getir bana

ve küçücük bir pencere

seyredeyim oradan kalabalığını mutlu sokanın" 14

Bugün yıkıntılar arasında yeniden dirilişin, Cemilpaşa Konağı'nın çok amaçlı yeniden restorasyonunun gizi belki de Nejat Cemiloğlu'nun eşinin, farklı ve gönüllü sürgünle İstanbul'da eşine, çocuklarına söylediklerinde yatıyor:

"Vatan toprağındaki evinize, konağınıza sahip çıkamıyorsanız, var ve varlıklı olmanız neye yarar."

Ve bu gün Cemil paşa konağı onarılırken "Büyük ev" şehire ve şehirlilere sitemde ne kadar haklı.

Kapıları olsa da şehrin

Nefes alamıyor ona

Şeyhmus DİKEN - Şubat 1999

İtalik olarak yazılan şiirler Bejan MATUR'un Avesta Yayınlarında 1996'da çıkan "Rüzgar Dolu Konaklar" isimli uzun şiirinden alınmadır.

1) Ekrem Cemil Paşa - Muhtasar Hayatım. Beybun Yay. - 1992

2) Kadri Cemil Paşa - Doza Kürdistan - Özge Yay. - 1991

3) Mehmet UZUN - Yitik bir Aşkın Gölgesinde - Belge Yay. - 1995

4) Fıruğ - Sonsuz Günbatımı - Ada Yay. 1989

Şiir EYLÜL

kadın gider ve bunun şiir olduğu söylenir
kadın gider ve bir şair doğar bundan
(ben hangi kadından şair olduğumu bilirim)

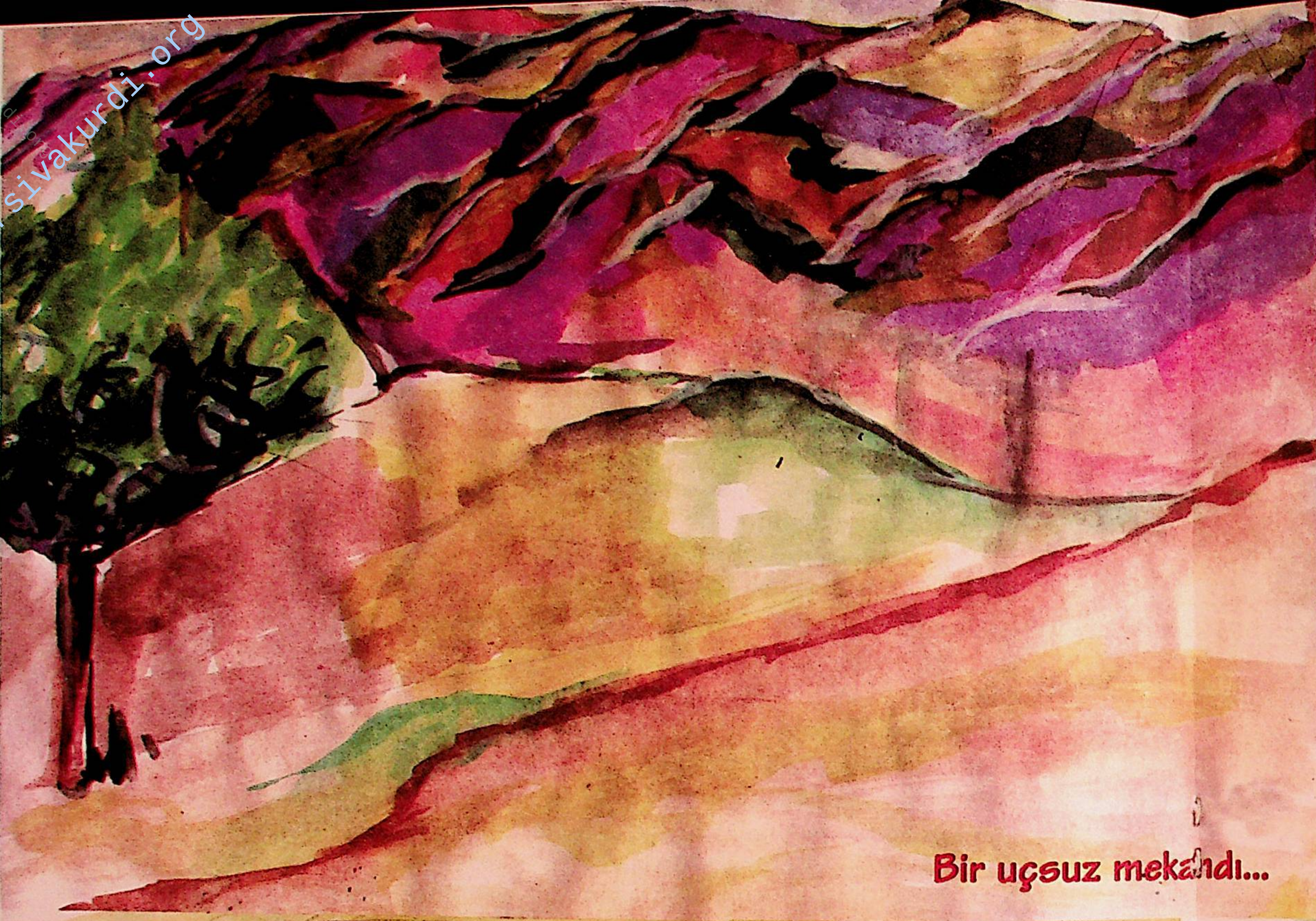
" yazın bittiği her yerde söylenir "se
kadının gittiği de her yerde söylenir
kadının gittiği her yerde şiir diye söylenir:
kadının gittiği yazın bittiğidir, her yerde
yaz biter kadın giderse, bunun sonu şiirdir;
yazın sonu şiirdir, şiirdir aşkın sonu...
şehir her semtiyle yazın peşine düşse
yaz uzar bundan ve aşklar da nasiplenir
yazın peşinde şehir, kadının peşinde şiir
eylülün semtine kadar böyle gidilir
bir gece gittimdi hazirandan eylüle
eylül yazdan terkedilmişti, şiirse haziranda
kadın tarafından terk edildi o söylenceye:
bütün oğullar anneyi bir şiire terk eder!
o kadın beni terkederse şair olurum
oğul olduğum kadın sakın beni terk etme,
şiirdir söylenir, yazdır biter, kadındır gider

bütün kadınlar şiiri bir kadına terk eder!

HAYDAR ERGÜLEN

"Kirk Şiir ve Bir"den

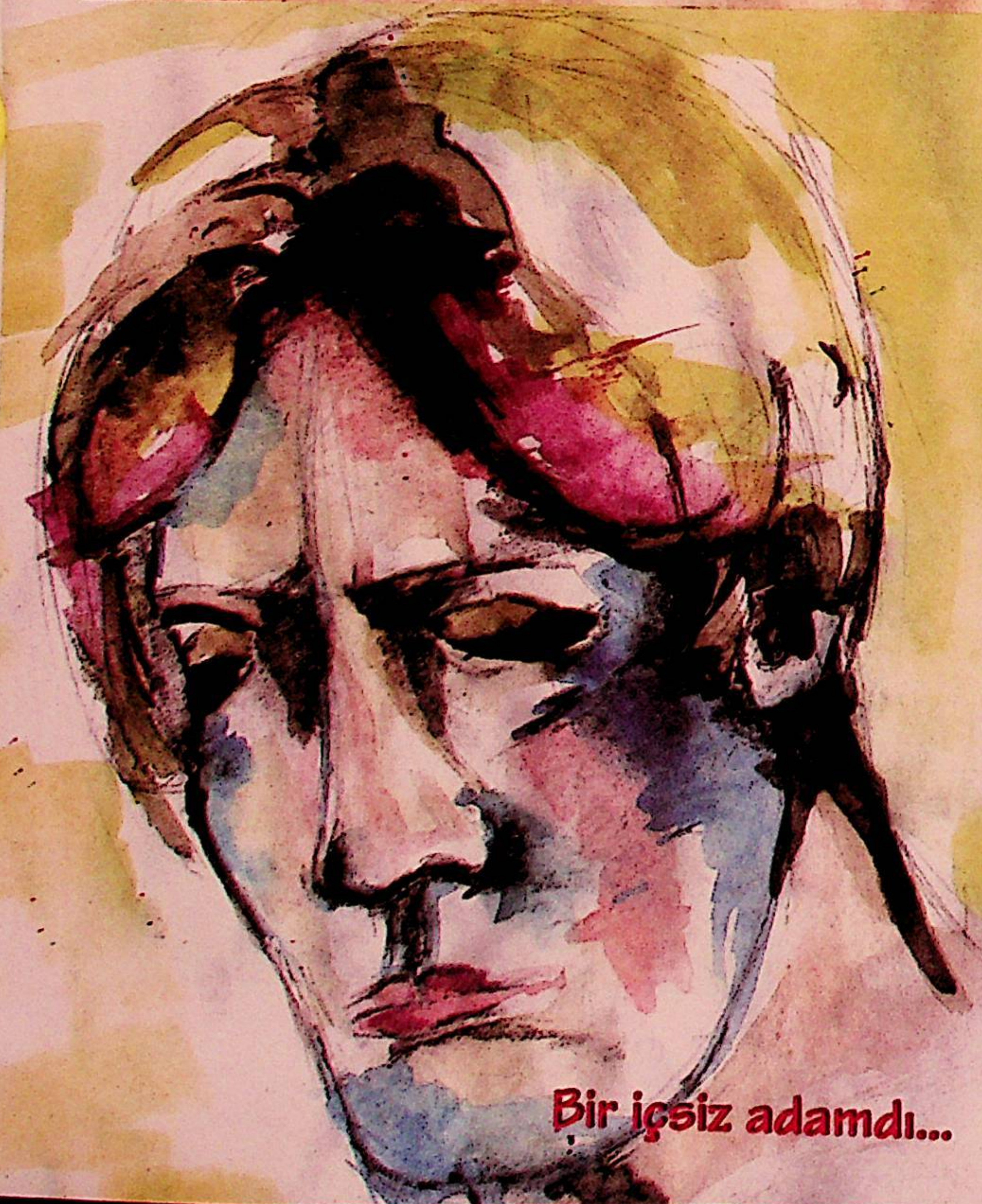

Bir uęsuz mekandı...

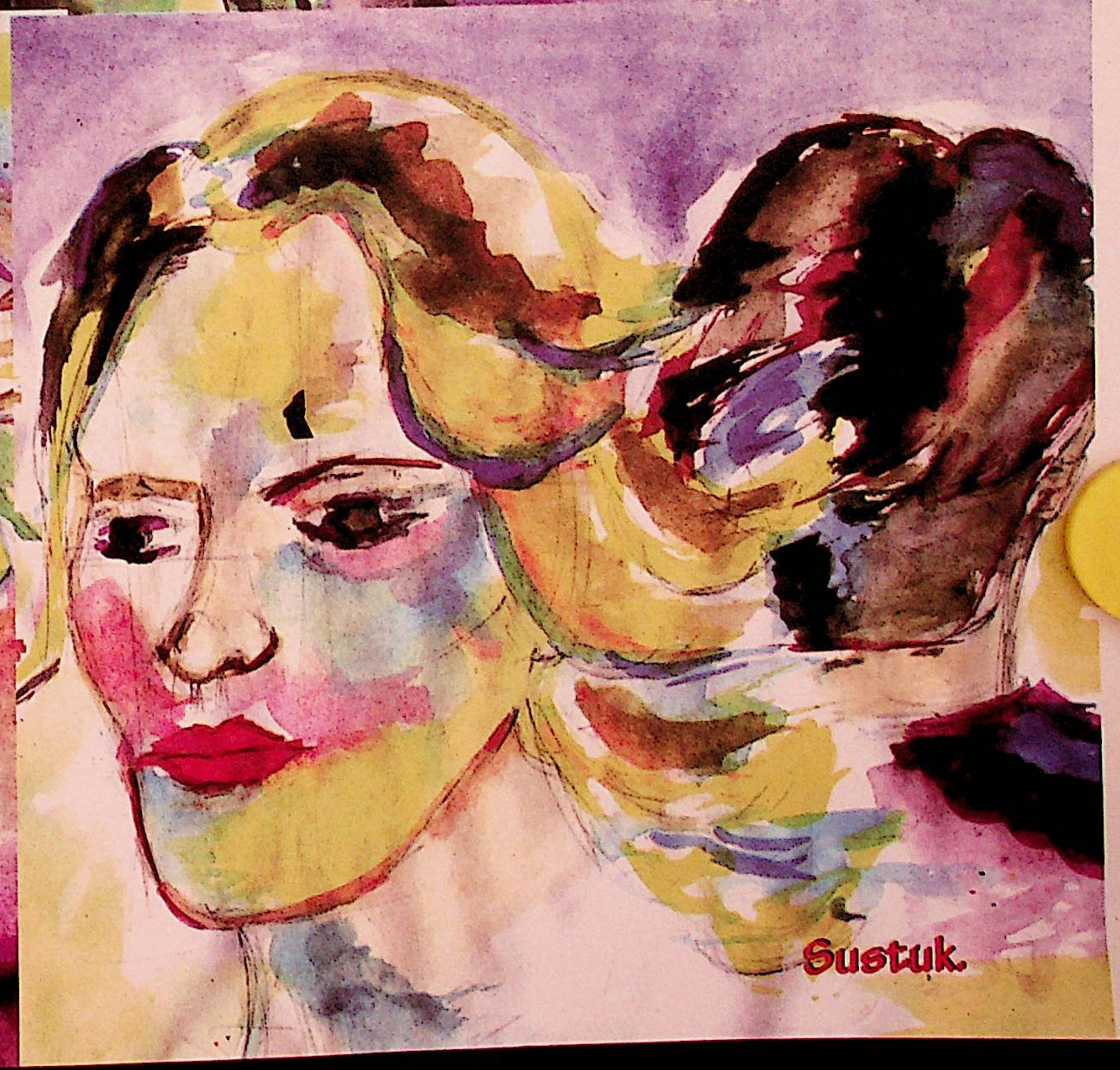
Yalan söylenilmesi doğru olmazdı.

Bir işsiz adamdı...

Doğru söylemesi de beklenemezdi.

Sustuk.

tur. Şiirden çok mizah yazılarımdan kovuştur-
maya uğrayışım da bunu göstermektedir.
Kuşkusuz ekmek parası önemlidir, ama yara-
tıcılığı o yönetmemiştir. Yaratırken falan iş-
te daha çok kazanç vardır diye düşünmemi-
şimdir. Hangi işi istemişsem onu yapmışımdır.
Ekmek parası nasıl olsa da çıkar diye düşün-
müşümdür."

**Uzun yaşamınızın bir muhasebesini çıkar-
nır mısınız? Neleri yapmak istemiştiniz, neleri
yapabildiniz?**

"Yazı yazmak, şair; romancı olmak... Ben
o kadar küçük yaşta düşündüm ki bunları...
Yazar olmak amacıyla giriştim işe. İlerde bir
muhasebe yapmayı düşünmedim. Yazmaya
başladığımda babam henüz sağdı, yazı yaz-
dığımı görmüştü. Sonradan bir mektubunda
dediki: "Oğlum ben senin mühendis, doktor
olmanı düşünüyordum. Sen kalktın şair ol-
dun, yazar oldun. İstersen zurnacı ol, ama
zurnayı en iyi biçimde çal. Hâlâ kendime sor-
madan edemiyorum: Acaba babamın istedi-
ği gibi iyi zurna çalabiliyor muyum, çalabil-
dim mi? Buna karar vermek zor..."

**Halkın, okurların geniş ilgisi gösteriyor
mu bunu?**

"Hababam Sınıfı'nın iyi oynandığı ve il-
giyle karşılandığı günlerde bunu biraz gör-
düm. Bütün salonun içtenlikle sevindiği (gül-
düğünü demeyeceğim, çünkü amacım gül-
dürmek değildi.) düşündüğünü, coştüğünü,
mutlu olduğunu sezdim. Herhalde dedim,
yazarlık budur. Şimdi bundan
fazlasını düşünmüyorum."

**Bütün yaşamınızı yalnızca
şairlik, yazarlık mı dolduruyor?**

"Aşağı yukarı öyle. Yazmak,
okumak... Gerçi yazma konu-
sunda gücümün yettiğini, ger-
çekleştirdiğimi sanıyorum; ama
okuma konusunda aynı şeyi
söyleyemiyorum. Öteden beri
hep çok okumayı istedim, oku-
maya çalıştım. Çocukluğumdan
beri okumak bir tutkudur bende.
Elimden geldiğince, fırsat bul-

duğumca okudum da. Öyleyken, tutkum
oranında okuyamadığıma inanıyorum."

**Son bir soru daha: Toplumculuğa bağlı
genç şair ya da yazar arkadaşlara ne gibi
önerilerde bulunmak istersiniz?**

"Bize kimse öneride bulunmadı. Biz çağı-
mızın gerçeklerini arayıp bulduk. Çağımızın
gerçeklerine uygun yazınsal türler gerektiği-
ni bulup çıkardık. Bu günün gençliği de ken-
di yazımsal türlerini, çeşnilerini kendisi bul-
up çıkarırsa daha da sağlam bir yere, bir
toprağa basmış olur. Yalnız onların bizim
yaşamımız, yaşantımız doğrultusunda dav-
ranmalarını isteriz. Yani herşeye karşın, sağ-
lığını yitirme karşılığında bile olsa direnebil-
mek, saptadığı gerçekler karşısında en bi-
çimli uygulamayı, yazınsal uygulamayı ba-
şarabilmek, durmadan kendisini yenilemek,
böylece, toplumu yenilemeyi hedef almak.
Özgürlük ve bağımsızlığını yitirmeden, ay-
dına yakışan biçimde savaşmak..."

Yaşadığı çağın ve toplumun gerçeklerine
ışık tutan yapıtlarıyla, kendinden sonra gele-
cek şairlere de aydınlık bir yol bırakan Rifat
İlgaz kendi deyimiyle tarihsel görev ve bi-
linçli olma sorumluluğunu yerine getirmiştir.

70 yıla yakın edebiyat yaşamında yaz-
dığı şiir, roman, oyun ve anılarıyla gönülle-
rimize taht kurmakla kalmamış; Türk Edebi-
yatının da önemli yapı taşlarından biri ol-
muştur. Siyasi görüşleri nedeniyle yaşamı-

nın 5 yılını hapiste geçir-
mek zorunda kalan Rifat
İlgaz öldüğü yıl (1993)
Edebiyatçılar Derneği
Onur Ödülü Altın Madal-
yasını aldı.

Ölümünden az önce
söylediği "Hayat'yalama
oldu" sözü de diğerleri
gibi yerinde yapılmış bir
tespit.

"Marko Paşa mizahı
beni en sonunda namuslu
şiirin varacağı yere götür-
müştü. Cezaevine! "

GİDENLERİ ANLATIYORUM

İştahımın gücünden arta kalan
Yarım dilim ekmekten utaniyorum
Açların boyun büktüğü memlekette
Kişi özgürlükten laf etmemeli

Kişi ölecekse insan ölmeli
Böyle tutsak böyle utanç içinde değil
Bir sedyede boylu boyunca uzatılmış
İki eli iki yanında gitmemeli

Baktılar iş uzayacak
Yazı tura attılar
Bak şu kör şeytanın işine
Tutup da yazı gelmez mi,
Hem de yeni yazı
Köy yerinde kim okuyacak bunu
Çaresiz tura diyen kazandı.

KÖRÜZ BİZ

Ne varsa otu ot çiçeği çiçek yapan
Tanyerinden söken umut ışığı
Sizin olsun çelik gözlü kardeşlerim
Aydınlıklar sizin olsun körüz biz

Göz göz oyulmuş gözlerimiz biz körüz
Göz çukurlarınızda radarlar fırl fırl dö-
ner.

Körüz el yordamıyla yaşıyoruz bu yüzden

Gözlerimizi bir pula satıp geçmişiz bir ya-
na
Ölmesini bilenlere yüz çevirmemiz bun-
dan
Körüz gözbebeklerimize mil çekilmiş mil
Acımasız bir namlu şakağımızda soğuk
Tetikte kendi parmağımız yabancının değil

DEFNELER GİBİ

(...)

Sevdim haklıdan olabilmek için
Çalışıp ezilenden senden yana
Sevdim aldığım soluğu hak etmek için
Ama sevdim halkımcı

AYDIN MISIN

Kilim gibi dokumada mutsuzluğu
Gidip gelen kara kuşlar havada
Saflar tutulmuş top sesleri gerilerden
Tabanında depremi kara güllerin
Duymuyor musun

Kaldır başını kan uykulardan
Böyle yürek böyle atardamar
Atmaz olsun
Ses ol ışık ol yumruk ol
Karayeller başına indirmeden çatını
Sel suları bastığın toprağı dönüm dönüm
Alıp götürmeden denizlere
Çabuk ol

Tam çağı işe başlamanın doğan günle
Bul içine tükürdüğün kitapları yeniden
Her satırında buram buram alin teri
Her sayfası günlük güneşlik
Utanma suçun tümü senin değil
Yırt otuzunda aldığın diplomayı
Alfabelik çocuk ol

Yollar kesilmiş alanlar sarılmış
Tel örgüler çevirmiş yöreni
Fırl Fırl alıcı kuşlar tepende
Benden geçti mi diyorsun
Aç iki kolunu iki yanına
Korkuluk ol

SEÇKİ

YAZ OKUMALARI / SERDAR GÜVEN

● Sizin iyiliğiniz, ödeviniz, sadakatiniz; bunlar sizi hapseden duvarlar. Bu küçük erdemler sizi yok edecek. Kendi kötülüğünüzü tanımak zorundasınız.

Nietzsche

● Yalnızlığın bir kelimedenden ibaret olması sizi yanıltmasın, o dünyanın en uzun cümlesidir.

Haydar Ergülen

● Mutlu aşkın yazılı tarihi yoktur.

Enis Batur

● Yaşamak buysa yaşamayalım... Ama yaşamak bu değilse o zaman yaşamak neredeyse oraya gidelim.

Suzan Akay

● Neden hiçkimse bir insanı bir şehirde kalacak ya da bir şehri terkedecek kadar sevmiyor?

Alkif Kurtuluş

● Ölümün son iyiliği bir daha ölmek.

Nietzsche

● Dolanırım Paris'in sokaklarını/ Orda ölmeye cesaretim yok.

Apollinaire

● Hiçbir insan karşı çıkmanın sonundaki bireysel bağımsızlığa erişemeyecek. Hem karşı çıkıp hem sınırlarda yaşayan insan, yaşamı boyunca çıkmazlardan ayrılamayacak. Huzursuzluk duyacak ve ne yaşamdan hoşnut olacak ne de rahatlıkla ölebilecek. Yaşlandıkça ölüm korkusu büyüyecek. Başkalarının yanında kendini güçlü göstermeye yeltense de, yalnız kaldığında kendi kendine yalan söylediğinin bilincine varacak. Bu bilince varsa bu bile bir adım. Birçoğu, yalanı gerçek gibi algılayacak kadar sıyrılmış kişisel özgürlükten. Oysa insan, hem yaşamı, bize sunulan yüce olguyu, hem de yaşam sonunda sonsuzluğa varmayı hak etmek zorunda... Kalıplardan kaçmak için gidiyorum. Gitmekten yılmayacağım. Kentlere gitmek. kocalara gitmek, geri dönmek, ülkelere gitmek, tımarhanelere gitmek, gene gitmek, gene gelmek. Hiçbir şey yıldırmayacak beni. Yaşamı gitmek olarak algılıyorum.

Tezer Özlü

● Tıpkı barfiksde büyük dönüşü yapmaya çalışan jimnastikçi gibi her çocuk, er ya da geç kendi payına düşecek kaderi belirleyen talih çarkını kendisi için çevirir. Çünkü yalnız on beşindeyken bildiğimiz ya da yaptığımız şey sonradan bizi çezebedecektir. Dolayısıyla hiçbir zaman telafi edemeyeceğimiz bir şey vardır: On beşimizdeyken evden kaçmamış olmak.

Walter Benjamin

● Bat dünya bat!

Oğuz Atay

● Çünkü aşk bir suçlamadır sonuna kadar yaşanmamışsa.

Turgut Uyar

● İnsan en çok sabahları arar sevdiği kadını.

John Gordon Davies

● Ona kötü bir şey olsun istedim/ Bana aşık olsun

● Herşeyden biraz kalır.

İtalyan atasözü

● Unutmak istedikleri şeyleri konuşurlar.

Turgut Uyar

● Edebiyat böyle bir şeydir ama, dedim. Edebiyat zalimdir. Her yüzyılda yüzlerce şair, yüzlerce hikâyeçi, yüzlerce romancı, yüzlerce oyun yazarı ortaya ve bütün o yüzlercesi yalnızca geriye kalacak o birkaç iyi yazarı beslemek içindir. Yıllar yılı o birkaç kişinin mutfağına çalışıp dururlar. Sanat adaletsiz bir şeydir. Bu yüzden hayatı taklit eder.

Murathan Mungan

● Biz, koşuyu kaybettikten sonra da koşan atlarız

Cemal Süreya

● Yüzüğünden operim.

Cemal Süreya

● Kim olduğumu ne bilirlerdi? Şimdi korkunç zordu beni sevmek... ve ben buna yalnız birinin gücünün yeteceğini seziyordum. Ama o biri istemiyordu henüz.

Rilke

● En deli biz başladık, en normal biz kaldık

Yıldırım Türker

Şiir

SANDIKTA DERLENEN

sandığında gül kokusu derleyen kadın
bakışlarına kur mutluluğun köprüsünü,
vedaların ipini çek gönderine tüm toprakların...

o topraklar!

ağaçlarımın yapraklarını sararttığı,

sarardığım topraklar ..

onlar da bilir ki

beni ancak gül kokulu bakışların paklar!

her evin bir sandığı vardır

her evin bir kadını;

kiminin anası kiminin yâr bildiği...

benim bildiklerim

sandığındaki işlemenin

ellerime sinen ağaç kokusudur

- yaprakları kim bilir nerede savrulu...

her evin bir kokusu vardır

her evin bir gönül kapısı

nehirler vardır bu kapılara açılan

vurgunluğuna,

yoğunluğuna yaşanan kaçamakları vardır

o nehirlerin

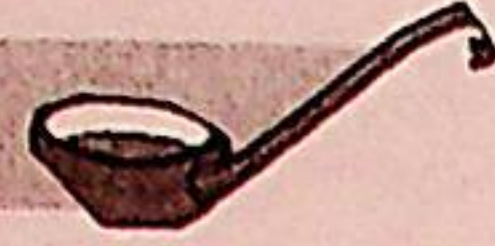
sazlıkları,

yanı başına serpilmiş evleri...

o evler evim bildiğimdir,

sandığında gül kokusu derleyen kadın
her evin bir bekleyeni mutlaka vardır.

Azad Ziya EREN

BİR KENTTEN AYRILMAK NASIL BİR ŞEYDİR...

Hüseyin ELÇİ

Bir kentte, kendinize hiç bitmeyecekmiş gibi uyan bir şarkı bulduğunuzda; o şarkının ezgilerinden sınısıklam bir hüzne boğulduğunuzda... gözlerinizi ufka dikip o şarkının biteceği korkusunu hissettiğinizde... korkunuzun başınıza gelip ortasından biçilmiş bir kavak gövdesi gibi şarkının yarım kalışını yaşadığınızda... yaşamakla kalmayıp delirdiğinizde; sizi bekleyen şey nedir? Sizi anlatacak şey, tarif edecek şey ne olabilir...

Başınızı ellerinizin arasına alıp düşünün, nasıl tarif edilebilir o acı? Kederse, o hep vardı zaten; durup anlamaya çalışın ortasından biçilen aşkların, hayatların trajedisini...

Bir kentten ayrılmak nasıl bir şeydir? Yaşadım, tanıgım yüreğin dehlizlerinde açtığı kapanmaz yara ya. Ben ki bir kenti bir kadını sever gibi sevdim. Sınırsız bir sevgi ve şehvet yorgunluğuyla. Nasıl bir şeydir onun yanbaşındaki varlığından kopmak. Yüzünden, gözlerinden, ellerinden, nefesinden kokusundan... Bir dalın gövdesinden ayrılması nasıl bir şeydir?..

... Yüksek volümlü bir müziğin eşliğinde "Hayır, Hayır, Hayır" diyen çığlıklarınızı mı bastıracağınız? Yoksa sizi anlayacak, duyacak, soracak birini aramaya mı koyulacaksınız? Peki aradığınız o "biri" yoksa. Ne yapacaksınız?..

Bir kenten ayrıldığınızda ne kalır geriye? Ya da bir insandan. Birine ulaştırılacak köprüler kurulmamışsa. Hiç ayrılmamacasına sözler verilip yeminler edilmemişse. Bir kavşakta geriye dönüşsüz ayrılmışsa yollar. Bütün paylaşımlar unutulmuş, telefonlar kesilmişse. Yalnızca mektuplar ve fotoğraflar mı kalır geriye? Anıların renklerini yitirmesi nasıl bir şeydir?

Yolu yok, gideceksiniz o kentten. Boynunuzu kırıp hiçkara hiçkara gideceksiniz. Yolu yok. O kent de, o kentte yüreğinin yalnızca onun için attığını bilen o kadın da artık sizi bağrına basmayacaktır. Önünüze uzun yollar, yolculuklar serilmiştir; iç burkan anılarınızı gözyaşıyla öpüp orada, o kente yetim koymak kaçınılmazdır artık. İstemezseniz de zorunlu gidişler başlayacaktır.

Gideceksiniz o kentten ve kâbus dolu günler sızacak ömrünüze. Hayata tutunduğunuz dallar kırılacak birer birer. Adresiniz yitik, telefonlarınız kapalıdır. Kırılğan sesiniz, kederli yüzünüz, sınısık bir edayla tuttuğunuz elleriniz unutulacak. Kavuşma özlemiyle

"Kent, gerçekte bir insanın gözlerine bakar"
Kemal VAROL

tutuşan yüreğiniz unutulacak. Unutulacaksınız. Kasvetli ve kangrenli bir hayat başlayacak ömrünüzde.

Bir kenti unutmamak nasıl bir şeydir?.. Ya da bir kadını. Günler geçtikçe beslenen anıların ve büyüyen acıların yürüdüğünüz her adımda adımlarınıza dolanması nasıl bir şeydir?.. Kim itiraf edecek yaşadıklarınızı; iflah olmaz yüreğinizin yüzü suyu hürmetine. Ya da amansız bir savaşla inkâr mı edilecek yediğiniz fırtınalar...

Bir kentten ayrılmak nasıl bir şeydir?.. Ya da bir kente dönmek bir gün... "Şu caddede yürümüştük birlikte. İzlerimiz duruyor mu yerinde, şu sökakte ayrılmıştık birbirimizden, şu lokantada yemek yemiştik, şuradaki masada oturmuştuk, şuradaki çiçekçiden almıştım çiçekleri..." diyebilir mi insan?.. "Onun sevdiği şarkıyı anımsadım, şuradaki kasetçiden almıştım kasedi" diyebilir misiniz? Sorun kendinize: Acılar mı daha kalıcı yoksa anılar mı?

Bir şarkının anısına bağışlayın kendinizi; azar azar yutduğunuz... Orada, kanamaya, artarak kanamaya devam eden yaranızı sarmaya çalışmakta çaresiz kalışınızı düşünün. Umutla, büyük bir umutla dönmeyen, sadece dönmeyen düşlerini çoğalttığınız günlerinizi düşünün. Yol kenarında durup; oraya, o kente giden otobüsleri izleyip islanacak gözlerinizi düşünün. Bir daha dönmeyeceğiniz o kente giden o otobüslere bakıp bakıp avunacaksınız. Avunmaya çalışırken daha beter kederlere boğulacaksınız.

Belki de eve dönünce başınızı yastığa koyup hüngür hüngür ağlayacaksınız. Ağlayın. Sizi duyan, soğan, anlayan, kucaklayan kimse olmayacak. Ağlayın kendi ömrünüzde yaşarken açılmış mezarlara... Bir kenten ayrılmanın ne olduğunu bilmiyordum. (Ama şimdi biliyorum) Bir kadından ayrılmanın ne olduğunu bilmediğim gibi. (Ama şimdi onu da biliyorum) Beynimdeki kurgu bitti, aşk yitirdi şansını. Kıyaslamaya ne gerek var. Düş erteledi ütopyalarını. "Bir kenti sevmek bir insanı sevmek gibidir" dedi şair...

Yaşadığım şey korktuğum şeydi galiba. Ben ondan da, oradan da ayrılmadım ki hiç. Onunla olmasam da onunla, orada olmasam da oradayım yine.

Şimdi siz söyleyin, bir kentten ayrılmak nasıl bir şeydir?.. O kentin bütün hücrelerinde o, sizin bütün hücrelerinizde o kent varsa eğer...

YOLUN SONU: BİR DOST

Kemal Varol'a

alçaklar,
kalkın ve şehre giden birine yer verin
yol verin
rahmi oğullarınca yırtılan bir kadına
nehirlerin ardına sığınan endişelere
kısa süren bir mutluluktan
uzuna ayarlı bir hüznün desinler buna.

alçaklar, diyorum
olamaz
bir avuç çapulcu kadar yüreğimiz yok
- kalemle kılıç arasındaki farka bile
inanmıyoruz-
oysa ben tehdit edildiğim zamanlarla
biraz daha cesaretliyim galiba
bakın
hayatımı bir gül, bir lale
iki karanfile bağışladım
bağışlamalıydım yoksa ne işe yarardı
şu mezar bekçileriyle çekirtilmiş
fotoğraflar
böylece ne istenebilirdi ki tükürülmüş
doğrulardan
işte gece benden de tiksiniyor artık,
kelimeler
göğsümde jilet izleri
bileklerimde intihar
bunlar evet bunlar, durarak karşımda
çiçekli patikanın kapalı olduğunu söylerler
bastırarak okşayışlarını boğazıma.

güz ve hüznün ve ölüm
beni anlatıyor
dünya bende deniyor inadını
yıllarca
ilaçlara ve rahmete boyun eğdimse de
boşuna.
her gün gördüğüm bir yüze
şahit olarak yazılacağım zaten
alçaklar
ne anlarsınız ki siz

çığrından çıkmış bir tebessümü
sorgulamaktan
siz ne anlarsınız
şehrinde, köle pazarlarında, çarşılarından
hadi gelin uzlaşalım desem
ona da yanaşmazsınız
-ki kanıtlar bunu ortaya koyar
bu saf dışı edilmiş çocuklar ..

ey
körelmiş bir irkilmenin,
altında güneşlenen bungunluk
şehirlerarası bir yolculuğun
yanılmış ve yansımış gururu
ey
çoğalan bir terk edilmiş sivrulan alçaklar
bilemediz
yürüdüm, yürüyorum, yürüyeceğim
bu yol bir sürgünle kargışlanıyor olsa da
gideceğim bir dostla gürlüncesine
ve dalarcasına bir okyanusa.

Umut ŞEKER

SAKLAMBAÇ
Mustafa GÜLŞEN

İki kişiydiler, iki çocuk. Ve herkesin bildiği bir oyunu oynuyorlardı. "Gözlerini şu ağaca yum... Ben söyleyinceye kadar da sakın açma, tamam mı?" "Tamam, elliye kadar sayacam"

Gülsüm parlak gözlerini gözkapaklarına, başını incecik koluna, nihayet bütün gövdesini geniş omuzlu ağaca dayadı. "1... 2 ... 3 ..." Küt ağaçların uzun dalları bu güzel ezgiye uydurdular salınımlarını... O iki masumun tertemiz dünyalarının dışında hayat devam ediyordu. Köyde, ama uzak ama yakın biryerlerde bir çocuk doğdu. Çok sevindi anası -babası "Tanrı misafiri ... işte gerçek tanrı misafiri" dediler.

"7 ... 8 ... 9..." Açma gözlerini" "Açmadım işte "... 7 ... 8 ... 9 ... 10..." Şimdi bütünüyle bir sesizlik vardı. Zaman sessizce akıp gidiyordu. Tanrı misafiri çocuk büyüdü. Okula gidecek kadar büyüdü ... Derken okullar açıldı, ama ilkgün gitmedi okula ... İkinci gün de yoktu ... Sonraki gün de ... Daha sonraki gün de...

"16 ... 17 ... 18 ... 19 ..." Bu güzle bahar gününde olmayacak denli şiddetlendi rüzgar. Gülsüm'ün ince seyrek saçlarını havalandırdı. Ama koskoca ağaçların koskoca yapraklarını bile uçurup götüren rüzgar, o ince, o sarı, o seyrek saçından bir tel bile koparamadı.

Uzaktaki çocuk sarı saçlı, ela gözlü, uzun boylu genç bir kız oldu. Oralarda cinsiyetine bakılmazdı çocukların. Kız çocukları da erkek gibi yetiştirilirdi. Ta ki 13'ünde 14'ünde serpilip güzeleşene kadar sürerdi bu. Cinsiyet ayrımı için kızların serpilip güzelleşmesi şarttı ve belki de bu yüzden, erkek büyümek istediklerinden, her biri daha çok küçük yaşlardayken bir ayın yarısı gibiydiler.

"24 ... 25 ... 26 ..." Evler körleşti. Göz gözü görmez oldu. Gülsüm'ün temiz ciğerlerine bulanık bir hava doldu. Toz bulutu yükseldi...Uzaktaki çığlık keskinleşti. Çoluğa çocuğa karıştı sarı saçlı, ela gözlü ancak solgun yanaklı tanrı misafiri. Sevmediği biriyle sevmediği bir hayatı oldu. Ezilmişliğe, hor görülmüşlüğe önce göz yumdu, alıştı sonra, hayatının bir parçası oldu. Hem daha ne görmüştü ki.

"Elliye kadar tamam mı? Sakın açma gözlerini " "36... 37..." Irmağa bir taş düştü. Duymadı Gülsüm. Hiçbir şeyi duymadı. Ne rüzgarı, ne yaprakların sesini, ne de birleştiklerinde o muhteşem musikiyi yeryüzüne fısıldayan kuşları ...

Sorunlarla boğuşan tanrı misafiri, ah çekmeyi bile unuttu. Hiçbirşey onun isteği gibi değildi ve olmayacağını da anlamıştı. Hayalleri, özlemleri; hayal kırıklığı ve hasretlere dönüştü. Ve o artık yer yer beyaz saçlı, ela gözü, solgun yanağı ve hafif kamburlaşmış gövdesiyle vaktinden önce gitmeye hazır bir tanrı misafiriydi.

"44 ... 45 ... 46" Müthiş bir yağmur yağdı. Gülsüm'ün saçları daha da seyrekleşti. Dallar tutamadı yapraklarını. Damlalar toprakla birleşmek istercesine daha hızlı vurdu düşen yapraklara. Evler çatılarına sığındı; herkes, her şey kabuğuna çekildi.

Yatağa düştü tanrı misafiri. Gitmek için hazan mevsimini beklemedi. Onun bütün mevsimleri hazandı ve o, erken düşen yapraklar gibi kuruyacaktı. İlk defa gereğinden fazla kafasını yordu. Bir şeylerin farkına vardı. Yaşam gerçekten de bir çocuk oyunu gibiydi. "48 ... 45 ... 50 ..." Ve açmamak üzere kapattı gözlerini...

YETİŞ YA EDİP

1.
Entegre acılar, ütütutmaz yalnızlıklar
Kırıksık sevdalar içinde
Dolanıp durmak zamana karşı
Esrik bir rüzgarda eğreti bir tüy gibi
Hep kıyısında kıyısında yaşamak hayatın

2.
Yalnızlığın kalbi sıkıştı bir deniz bakmasında
Yetiş ya Edip

Kendi okyanusunda acemi bir balık
Boğulup sonsuza karıştı
Yüreğimin bütün deltalarında

3.
Gecenin gözlerinde kaybolmak
Yeterdi yeniden yeşil örmeye
Her şey naylondandı ama
Durmadan bize gülümsüyordu uzun uzun
Elinde az buzlu votkasıyla Turgut

Şiirin mutsuzluğu mutluluğudur evrenin

Ne çok ihtiyacımız vardı, şimdi, her zaman
Yasaklansa da son emre kadar
Halkların hâlâ kardeşliğine inanmak

4.
Tornistan ayrılıkların kederli çığlığında
Dibe vurdu yalnızlıklar
Dokunduklarımız dokunamadıklarımız
Cirit atıyordu
Siyahi bir hüznün olarak
Ardisıra bakma nöbetlerinde gelgitlerimizin

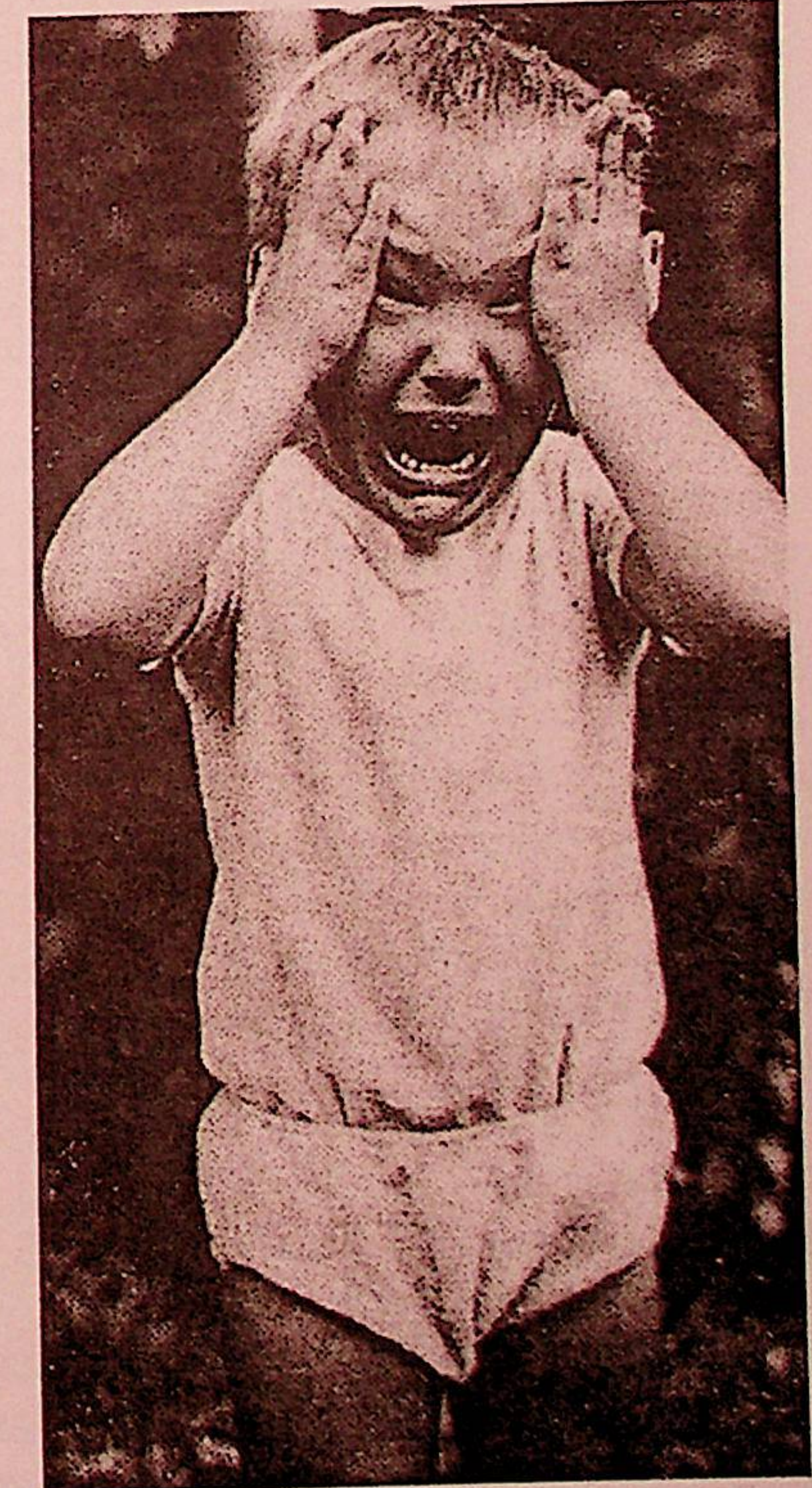
Eylül 1994- 3 Haziran 1999

Ahmet ÇAKMAK

YİTİK

Geçmişte kalan çözümsüz tutkular
Siyahıdan maviye dönüştü
Gerçekle hayal arasında kalan tereddütler
Gökyüzüne salınıverdi kendi ellerimde
Kanamasına göz yumduğum yaraların
İzleri kaldı yalnızca
Gözüm çektiği acıyı
Ufak bir tebessüme bıraktı şimdi
Dünden uzak, gelecekte habersiz
Bugüne ait düşünceler...

AYNUR YÜKSEK

SARI YILDIZ, MAVİ YILDIZ

Bir zamanlar Sivas ilinden bir kervancı Halep'ten mal getirir. Tam üç yıldır kervancılar yurtlarından, ocaklarından ayrı düşmüşlerdir. Yürekləri sila özle-miyle dolmuştur. Kiminin yolunu anası-ba-bası, kimininkini sevgilisi, kimininkini de ço-cukları gözlemektedir.

İçlerinden en genci kara yağız, uzun boylu ve bıyıkları yeni terlemiş olan Vey-sel'dir.

Kervan Halep'ten aylarca yol alarak, en sonunda, karlı ve fırtınalı bir kış günü Sivas ile Kayseri arasında yıkık bir Selçuk hanına kendini zor atar. Handa gecelemeğe karar verilir, hemen yükler çözülür, yataklar serilir ve içine girilir.

Siladan ayrı üç yıl geçirmeye katlanan kervancılar, silaya yakın olduklarını bildik-lerinden, o geceyi geçirmeye bir türlü katla-namazlar. İşte bu hasret, onlara "ya bir ka-nat verse ya bir kuş olsam..." dedirtecek kadar büyüktür. Bu nedenle kervancılar ge-ce boyunca yerlerinde duramazlar. Hiç bi-rini uyku tutmamaktadır.

Veysel'in gözünün önünde hep nişanlısı durmaktadır. "Yatamıyorum hayal meyal düşlerden" diyerek ikide bir yatağından kalkıp, "Gün ısıdı mı?" diye doğuya ba-kar. "Sabah bir olsa...Geceden yola çıkıl-maz mı?...Kar, kar, kar!..Allah'ın belası fırtı-na!" diye kendi kendine söylenir.

Gün ışımadan önce, doğuda, tam günün doğacağı yerde bir yıldız gözükür genellik-le. Bu yıldızın adına "sabah yıldızı" denir. Genellikle sabah yıldızı gözükünce kervan-lar yola çıkar.

Veysel, birdenbire, sevinçle, çoktan beri durup seyrettiği doğuda kocaman, parıldayan bir yıldız görür. Delicesine bağırır: "Sa-rı yıldız! Mavi yıldız!"

Telaşla kervanı yüklerler. Kar savurmak-tadır. Geceye ve sarı yıldız kar yağmakta-dır, gece ve sarı yıldız üşümektedirler. Ker-

van yola düşer. Kervancılarda bir se-vinç...Geceye, kara, sarı yıldıza karşı türküler söyleyerek yol alırlar.

"Bir bulut oynadı Sivas ilinden, ucu telli mektup geldi gelinden..."

Sabaha Sivas'a varmayı düşünmekte-dirler.

Veysel, heyecandan ve sevinçten kerva-nın yaklaşık beş yüz metre ilerisinden git-mektedir. Atı, ağaçlar boyu yükselmiş olan karı göğüslemektedir. Veysel, bazen yoru-lup yavaşlayan atı öldürecek gibi dövmek-tedir.

Bir hayli yol alınır. Kar arada dinince ortalık sütliman kesilir ve sarı yıldız belirir gökyüzünde. "Sarı yıldız çoktan kaybolma-lıydı, gün çoktan ışımalıydı!" diye düşünür-ler.

Kar hâlâ savurmaktadır. Bir zaman son-ra kervan tamamen kara gömülmüştür. Zorlukla kervanı karın altından çıkarırlar.

İçlerinden kimisi "Geri dönelim!" der. Gözlerini hırs, yüreklerini hasret bürümüş olan diğerleri bu uyarıyı dikkate almazlar. Sarı yıldızın gökyüzünde oluşu onlara gü-nün hemen doğacağı umudunu verir. Yola devam ederler; ama sarı yıldızın kayboldu-ğu ve günün doğduğu yoktur.

"Biz uykuluyuz da onun için zaman bi-ze çok uzun geliyor. Nasıl olsa biraz sonra gün doğacak." diye düşünürler.

İçlerinden hiç birinin aklına bunun tan yıldızı olmadığı fikri gelmez. Sivas ovasının kar altındaki uçsuz bucaksız düzlüğünde ilerler kervan. Deneyimli eski kervancılar felaketi sezerler. Kervancıbaşını, öteki genç-leri ve Veysel'i uyarırlar.

Kervancıbaşı da Veysel yaşlarında ve hasretle doludur. İnatla yola devam etme kararı alır.

Böylece gele gele bugünkü "Kervankı-ran" denilen yere varırlar. Orada bir tipi bastırır, tipinin arkasında sarı yıldız...Ker-

van kara gömülür.

Bahar gelir, çimenler yeşerip, karlar erir. Kervankıran'dan geçen ilk yolcu; atı, eşe-ği, katırı, develeri ve insanları ile bir kervanı toprağa yığılmış bulur. Yalnız, beş yüz me-tre kadar ileride toprağa boylu boyunca uzanmış, atının dizginleri elinde, ileri doğru uçar gibi biri yatmaktadır. Onları yerlerin-den ayırmadan, oldukları yere; atıyla, eşe-ğiyle, katırıyla, deveyle gömer.

Bugün, eğer yolunuz düşer de, Kervankı-ran'dan geçerseniz, mezarlarını görebilirsi-niz. Veysel'in topluluktan ayrı mezarı hâlâ ileri doğru uçar gibidir.

Bu olay üzerine Anadolu insanı türlü türküler çıkarmıştır. Şair olan, olmayan; ola-yı duyup da yüreği yanan kim varsa Ker-vankıran üstüne türkü yakmıştır. O yere "Kervankıran" denildiği gibi, o yıldıza da "Kervankıran Yıldızı" denmiştir.

Bugün hangi Anadolu köylüsüne "bana Kervankıran Yıldızı" nı göster deseniz, gösterir ve bu olayı anlattıktan sonra şu tür-küyü de söylemeyi unutmaz:

Ah gine bugün yaralandım
İndim etrafı dolandım
Dertli canımdan usandım
Yıldız, yıldız, yıldız of
Sana derler Kervankıran, beller büken,
Evler yıkan yıldız of.
Ah yıldızlardan ürüşansın
Benim gibi perişansın
Yardan bana bir nişansın
Yıldız, yıldız, yıldız of
Gine doğdu sarı yıldız, mavi yıldız of.

Kaynaklar: *Notalarıyla Türkülerimiz, Ahmet GÜNDA

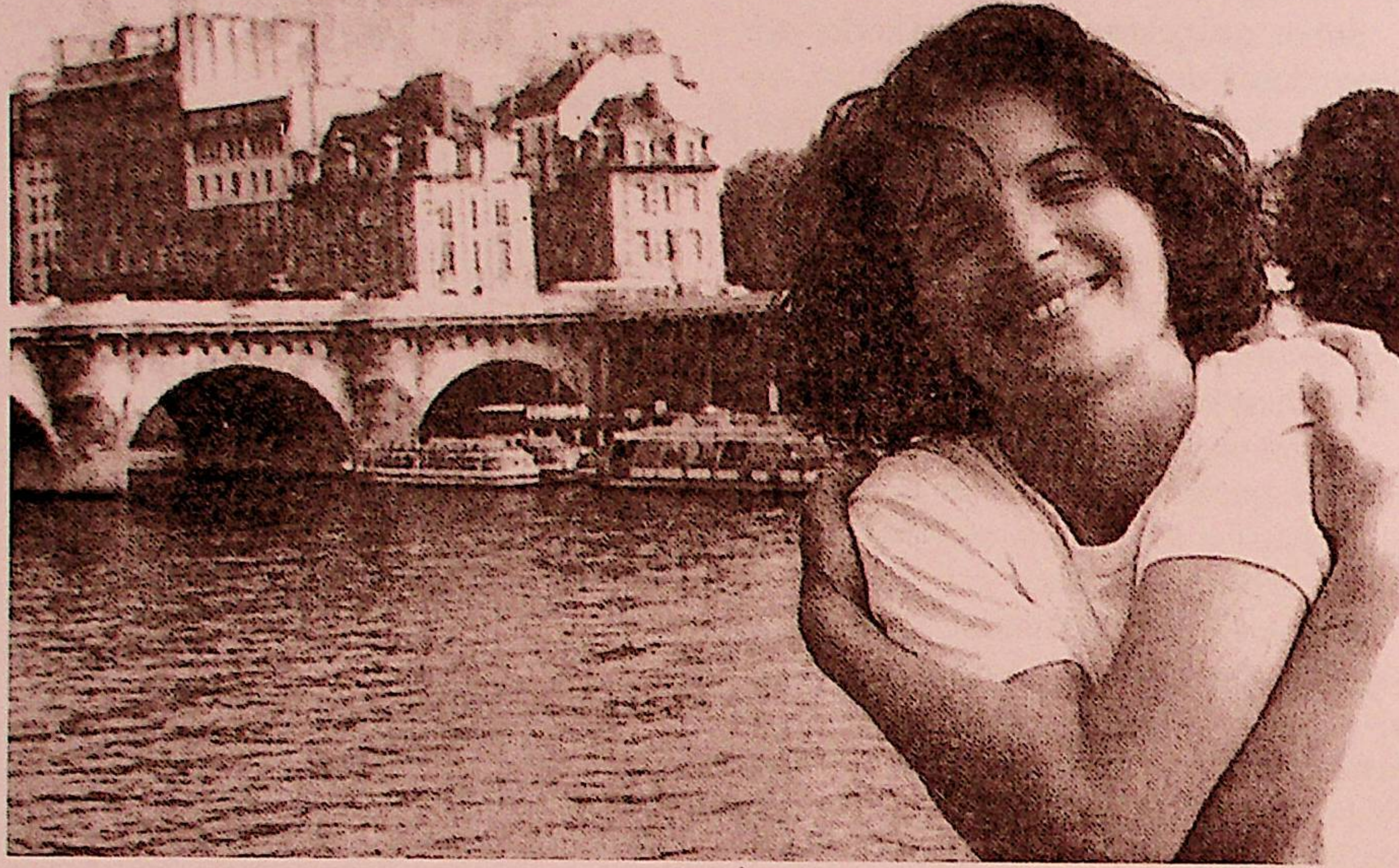
*Notalarıyla Türkülerimiz, Salih TURHAN-Kubilay DÖKMEŞ-Levent ÇELİK

ADSIZ KÜNYELER

sansürlüdür gülüşler,
kuşların başıboş kaldığı yer yüzünde
ve yaşam çocuk oyunu
yürekler titrek,
sürgün şimdi beyaz bulutlar kararan
sevdalarda
yollar avareliği saklar bohçasında
adımlar hapsolmuş dikenli çarığa
amansız ha!
bırakmaz...
kan gölü gözlerde kuytuda saklı
anlatmalar
dağ,
taş yangınlara gebe
alazını bir ananın yüreğinde doğurur
kül eder...

ve
çoktan namluya sürülmüştür gece
ay yine kanar her karanlıkta
ve her karanlıkta künyelerden silinir
adlar
feryatlar gökleri yırtarak uzanır,
ürperen kuşların omuzlarında
kimsesiz korkularda yorgundur şimdi
bir zaman

Hüseyin PEHLİVAN

Tüm hayatların en temiz sayfalarına hitaben...

NEREDESİN?

Hakan YAKUT

Neden seninle dışarı çıktığımızda gökyüzünü gözü yaşlı bulutlar kaplardı. Sonra çekilir yerini gökkuşağı alırdı.

Hatırlar mısın,güneş batışında akşamları izlediğimiz o sahil kasabasını,o soğuk rüzgarlara ellerin ellerimde göğüs genişimizi,acı ve kederin üstümüze geldiği günlerde beraberce karşı koyuşumuzu kadere. Biliyor musun aslında güneşi izlemek baha-neydi. Ben, sadece seninle olabilmek için gelirdim oraya. Çocuksu tavırların,denizin küçük dalgalarıyla bir okyanus gibi büyüdü. Ben gözlerine daldım, sen bana yeni ufukları gösterirdin okyanuslarda. Sana batmakta olan güneşi gösterirdim,sanki güneş ışıltılarını gözlerinden almış gibi parlardı. Her gece bunların hayaliyle penceren-den süzülürdüm gökyüzüne. Sonra bir sessizlik çökerdi,susardın. Sadece küçük dalgaların büyüyen sesi gelirdi. Gözlerim bazen dalgalara bazen de gözlerine takılıp dururdu hani. Sonra bir karanlık basardı etrafı, rüzgar canını dişine takmış çırpınarak eserken,sen dünyayı fısıldardın kulağıma. Karanlığın çökmesiyle ortaya çıkan kent ışıklarını gösterirdim sana. Başımı usulca koyardım dizlerine ,sabahın ilk ışıklarını beraber karşıladık öpüşerek sahilde.

Bir vapur sokulurdu yavaş yavaş kıyıya. Ben saçlarından damlayan sabahı seyrederdim,sense usul usul sokulan vapuru. Uçurum çizgiler kara gölgeleri ağırlarken...Nasıl olduğunu anlamadan ayrıldık sonra;ama hiç bu kadar uzun olmazdı.

Şimdi seninle birkaç saat gibi geçen dört mevsimin anılarıyla gömülü kalbim. Ne zaman seni hatırlasa yakmak istiyor o şirin sahil kasabasını ellerim.

Neredesin?Neredesin?

YEDİNCİ SANAT:SİNEMA

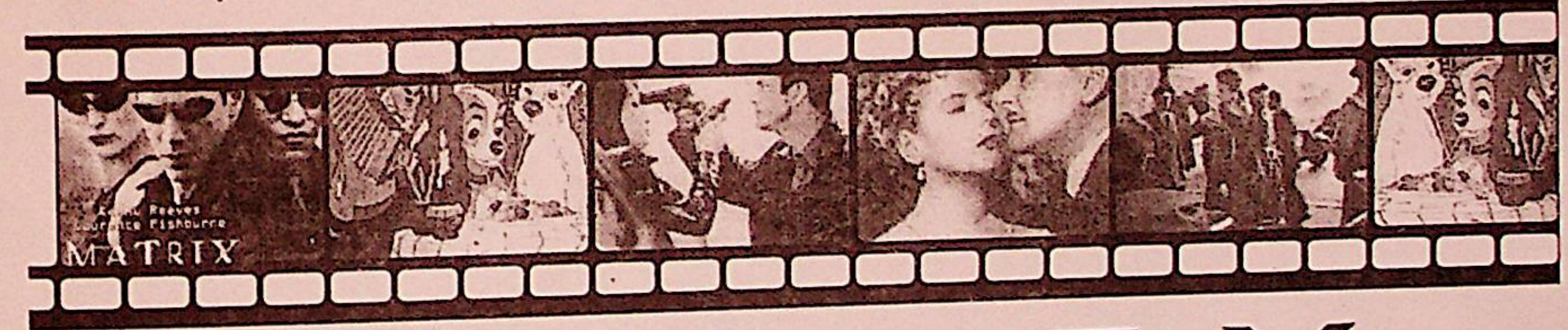
SANAT SERVİSİ

İnsanoğlu duyularıyla algıladığı dünyayı sanatın doğuşundan bu yana yapıtlarıyla yansıtmaya çalışmıştır. Sinema bu açıdan belki de en geniş olanağa sahip sanat dalıdır.

Orta çağda Leonardo Da Vinci'nin "Comea Obscura"sı;karanlık oda yöntemiyle nesnelerin bir duvar üzerine görüntülerinin yansıtılmasını sağlayarak sinema fikrinin temelini atmıştır belki de. Bu fikirden hareketle büyülu fenerler,gölge oyunları,derken sabit görüntüden hareketli görüntüye geçiş,görüntü kaydetme ve yansıtma araçlarının geliştirilmesi ile ilk sinema makinesi olan Sinematograf'ın doğuşu gerçekleşti. Gerek teknik,gerekse yaşamı yansıtmadaki özgünlüğü sayesinde 20.yüzyılda "Yedinci Sanat" unvanını aldı sinema. Teknolojik gelişmelerle beslenmesi ve kalabalık kitlelere ulaşabilmesi,dünya çapında dev bir sanayinin yönettiği geniş kapsamlı yapılara dönüşen yani bir gösteri sanatı oldu.

20.yüzyıla damgasını vuran sanat dalı oldu sinema. Büyülü perde,ilk gösterdiği film-den itibaren bizi etkiledi. Belki artık hareket halindeki bir trenin* yönünün koltuklara dönük olmasından telaşa kapılıp salonu terk etmiyoruz;ama bu kez tam aksine kendimizi film,hatta trenin,içinde bulmaktan alamıyoruz çoğu kez.

*Lumiere Kardeşler'in çektiği ve 28 Aralık 1895 yılında Paris,Grand Café'de yayınlanan,16 görüntüden oluşan ve toplam 10 saniyelik "La Ciotat Garına Trenin Varışı" adlı filmde,seyirciler trenin üzerlerine geldiğini düşünerek salondan kaçmışlardır.

MATRIX

"İnanılmaz olana inanın"

İki gerçeklik vardır. Biri yaşanan,Öteki yaşamın ötesinde olan. Bunlardan biri rüya,öteki ise Matrix'dir.

"Sen hiç gerçekle karıştırdığın rüya gördün mü Neo? Eğer o rüyadan uyanamıyorsan gerçek olup olmadığını nasıl ayırt edeceksin?"

Neo,umutsuz bir çaba ile Matrix hakkındaki gerçeği araştırıyor. Tam olarak kavrayamadığı bir şeylerin yaşamını kontrol ettiğini biliyor.

Andy ve Larry Wachowski kardeşlerin yazıp yönettikleri filmin baş rollerinde Keanu Reeves ve Laurence Fishburne bulunuyor.

Matrix,kelime anlamıyla,bilgisayarın yarattığı dünya olup,isim babası William Gibson'dır. Ayrıca,Matrix'in Latince "rahim" anlamına gelmesi de isme ayrı bir anlam katıyor.

Filmde:thomas Anderson(Keanu Reeves),günlerini bir yazılım şirketinde sıkılarak geçirmektedir.Geceleri ise,çalıştığı şirketteki monoton hayatından kurtulmak için her türlü bilgi-

sayar yasasını ihlal etmektedir. Böylece sanal alemde heyecan aramaya başlar.

Neo, ona Matrix adında lümcül bir kavram hakkında bilgi vermek isteyen Morpheus (Laurence Fishburne)'un peşindedir. Derken, kahramanımız bir tekno/siberfun kulübünde dinlerken, siyah deri elbiseli bir kadınla karşılaşır. Trinity (Carrie Annemoss) ona Morpheus'dan beklediği mesajı getirmiştir...

Gerisini sinemada izleyeceksiniz.

Filmin asıl kahramanı Keanu Reeves'e gelince; Keanu, ismen dağlardan esen rüzgar olup, 13 senelik bir sinema deneyimine sahiptir. Oldukça eleştiri alan, hatta yarden yere vurulan bir oyuncu olsa da, Kanada'da küçük bir tiyatrodan oynadığı Hamlet rolüyle eleştirmenlerin beğenisini kazanmış, hatta The Times yazarlarından "en iyi Hamletler"den biri yakıştırmalarına layık görülmüştür.

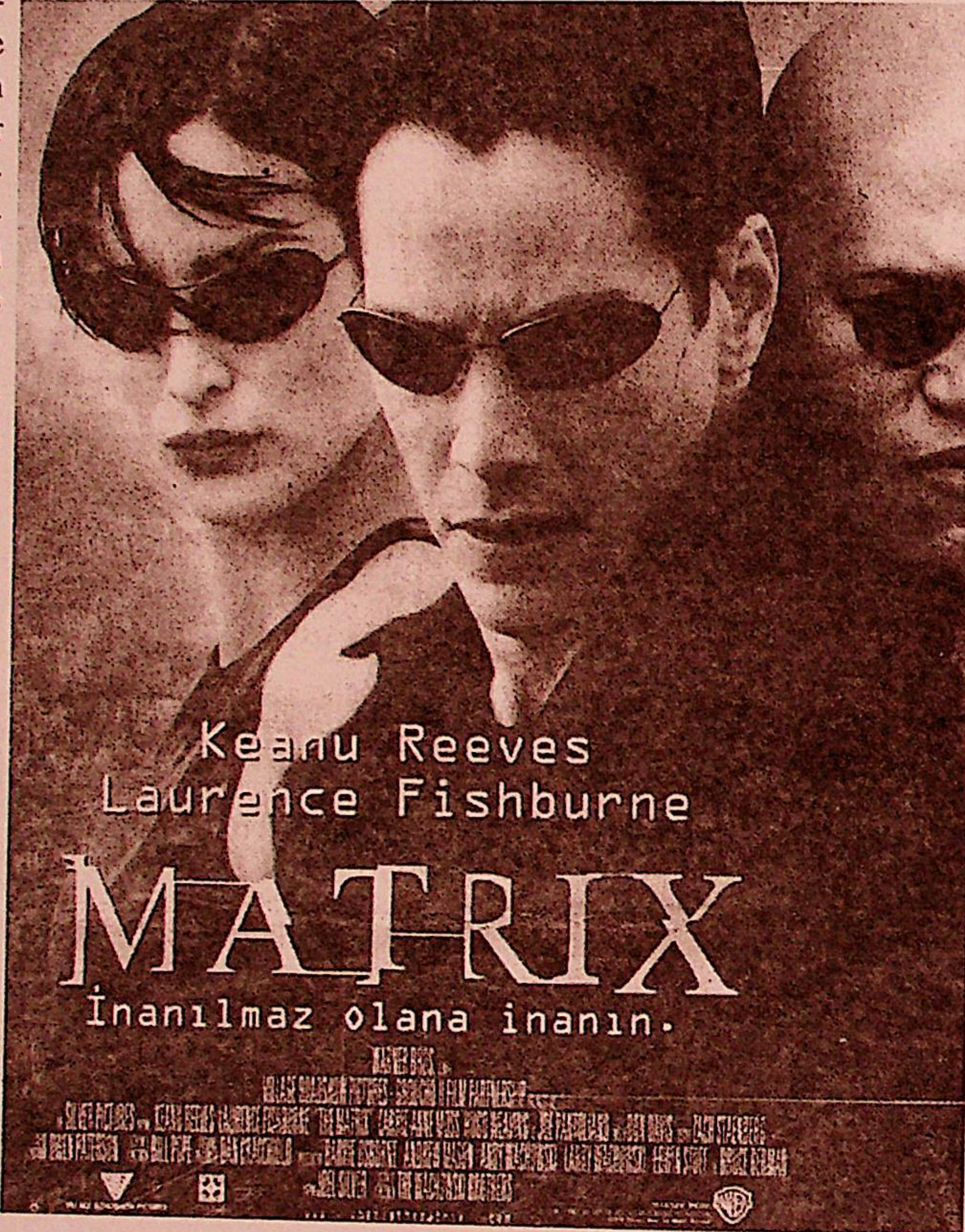
Hollywood'dan duyduğu katı eleştiriler yüzünden kendi dünyasında yaşayan Keanu'un 15 milyon dolarlık bir oyuncu olduğunu unutmamak gerekiyor.

Dracula, Şeytanın Avukatı, Bill ve Ted'in Harikulade Macerası, Hız Tuzağı oynadığı filmler arasındadır.

SİNE-DETAY:

- *Film için, Keanu Reeves de dahil olmak üzere bir çok oyuncu, aylarca Kung-fu dersi almış.
- *Saniyede 12 bin karelik görüntü akışı sağlayan bir teknik kullanılan film, estetikte zirveyi zorluyor.
- *Fantastik bilim-kurgu sevenler için, kaçırılmaz bir fırsatken, bu türü sevmeyenler için ara sırmaktan kendini alamayacak, yine de yüzyılın görülmesi gereken bilim-kurgu yapıtlarından biri.

İyi seyirler...

CyberNet

Bilgisayar

Apple®

- Tasarım
- Dizgi&Grafik
- Dergi
- Kitap
- Katalog
- Tez yazımı
- Broşür

- MAC&PC satışı ve desteği
- MAC&PC çevre ürünleri desteği
- MAC&PC network kurulumu ve desteği
- Uygun koşullarda, ekonomik bakım anlaşmaları
- İnternet ve İnternet kurulumu ve teknik desteği
- Her çeşit bilgisayar yan ürünleri satışı
- Network üzerinde Mac ve PC uyumunun sağlanması

ve tüm baskı işleri
ile hizmetinizde...

Yetkili Satıcı ve Teknik Servisi

Bilgisayarınızın markası, modeli, işletim sistemi ne olursa olsun
her türlü sorununuza çözüm bulabileceğiniz tek adres...

ADRES: Ofis Gevran Cad. Gülaçtı Apt. Kat:1 No:3 DİYARBAKIR Tel: 0 412 221 80 05

TATLISES

LAHMACUN ve DÖNER

Öğrencilere %20
indirim yapılır

Adres: Gevran Cad. Seyitmelik Apt. No:8 Ofis / DİYARBAKIR
ALO TATLISES: 0 412 221 56 49 - 221 38 46 - 224 84 05

An'lar

Sil baştan yaşama şansım olsaydı eğer,
oturup saymazdım eski yanlışlarımı.
Kusursuz olmaya çalışmaz, rahat bırakırdım yüreğimi.
Ve elbette, çok daha coşku dolu olurdu sevdalarım,
içine az buçuk da ciddiyet katılmış.
Bu denli titiz olmazdım hiç, öyle bir şansım olsaydı eğer.
Korkmazdım daha çok riske girmekten.
Daha çok yolculuğa çıkar, gündoğumlarını kaçırmazdım asla;
hele dağlara tırmanmanın keyfini.
Hiç bilmediğim yerlere giderdim gidebildiğince.
Doyasıya dondurma yer, boşverirdim kuru fasulyenin nimetlerine.
Öyle bir şansım olsaydı eğer,
dertlerim de yaşamın gerçeğini taşırdı, yalnızca düşlerin değil.
İşte hani onlardan, her dakikasını verimli geçirenlerden biriydim.
Aynı an'lara geri dönebilseydim eğer,
yalnızca iyi ve güzel olanları tatmak isterdim yeniden.

Öğrenemediyseniz hâlâ, öğrenin artık:

**Yaşam an'lardan oluşur. Sadece an'lardan...
şimdi'yi yakalayın.**

Yanında termometresi, bir şişe suyu, şemsiyesi ve
paraşütü olmadan yerinden kıpırdamayanlardan biriydim.
Ama yeni baştan yaşayabilseydim eğer,
iyice hafiflemiş olarak çıkardım yolculuklara.
İlkbahara yalınayak girer,
sonbahara dek unuturdum pabuçlarla yürümeyi.
Hiç bilinmeyen yollara daldardım, tadını çıkarırdım gün ışığının,
çocuklarla daha çok oynardım, sil baştan edebilseydim eğer...

Ama heyhat, seksenbeşindeyim artık

ve biliyorum ki...

ölmekteyim.

**Hayat Yakama
Oldu Artık**

Jorge Luis Borges
1899-1986 Arjantin